

Väestörekisterikeskus
Befolkningsregistercentralen

Varmennuskäytäntö

Sairausvakuutustiedot sisältävällä henkilökortilla olevaa kansalaisvarmennetta varten

OID: 1.2.246.517.1.10.2.4

ISO 9001

ISO/IEC 27001

Sisällysluettelo

Määritelmät ja lyhenteet	1
Määritelmät.....	1
Lyhenneluettelo.....	4
1. Johdanto	5
1.1. Yleistä	5
1.2. Tunnistetiedot.....	6
1.3. Varmentaja ja varmenteiden sovellusalueet.....	7
1.3.1. Varmentaja.....	7
1.3.2. Rekisteröijä	7
1.3.3. Varmennehakemusten vastaanottaja.....	7
1.3.4. Toimikortin valmistaja ja yksilöijä.....	8
1.3.5. Sulkupalvelu.....	8
1.3.6. Hakemistopalvelu.....	8
1.3.7. Varmenteen haltija	8
1.3.8. Varmenteeseen luottava osapuoli.....	8
1.3.9. Varmenteen käyttäminen	8
1.4. Yhteystiedot	9
1.4.1. Varmennuskäytäntöä hallinnoiva organisaatio.....	9
1.4.2. Yhteyshenkilö.....	9
2. Yleiset ehdot	9
2.1. Velvollisuudet	9
2.1.1. Varmentajan velvollisuudet	9
2.1.2. Rekisteröijää koskevat velvollisuudet	10
2.1.3. Hakemusten vastaanottajaa koskevat velvollisuudet	10
2.1.4. Varmenteen haltijaa koskevat velvollisuudet.....	11
2.1.5. Kansalaisvarmenteeseen luottavaa osapuolta koskevat velvollisuudet	11
2.1.6. Kansalaisvarmenteen julkaisemiseen liittyvät velvollisuudet	12
2.2. Vastuut.....	12
2.2.1. Varmentajan vastuut	12
2.2.2. Rekisteröijän vastuut.....	12
2.2.3. Kansalaisvarmenteen haltijan vastuut.....	13
2.2.4. Kansalaisvarmenteeseen luottavan osapuolen vastuut	13
2.2.5. Vastuiden rajoitukset.....	13
2.3. Taloudellinen vastuu	14

VARMENNUSKÄYTÄNTÖ
SAIRAUSSVAKUUTUSTIEDOT
SISÄLTÄVÄLLÄ HENKILÖKORTILLA
OLEVAA KANSALAISVARMENNETTA
VARTEN v.1.6.

22.2.2016

2.3.1. Varmentaja.....	14
2.3.2. Muut osapuolet.....	14
2.3.3. Varmentajan taloushallinto.....	14
2.4. Tulkinta ja täytäntöönpano	14
2.4.1. Sovellettava lainsäädäntö	15
2.4.2. Erimielisyyksien ratkaiseminen.....	16
2.5. Maksut.....	16
2.5.1. Kansalaisvarmenteen myöntäminen ja uusiminen	16
2.5.2. Kansalaisvarmenteen käyttöön liittyvät maksut.....	16
2.5.3. Kansalaisvarmenteen sulkulistamerkintään liittyvät maksut	16
2.5.4. Muut maksut.....	16
2.6. Tietojen julkaiseminen ja saatavuus.....	16
2.6.1. Varmentajan tietojen julkaiseminen.....	17
2.6.2. Julkaisutiheys.....	17
2.6.3. Tietojen saatavuus	17
2.6.4. Tietovarastot	17
2.7. Tietoturvatarkastus.....	17
2.7.1. Tarkastusten tiheys	17
2.7.2. Tarkastaja	17
2.7.3. Tarkastuksen kohteet ja kattavuus.....	18
2.7.4. Poikkeamista johtuvat toimenpiteet.....	19
2.7.5. Tarkastuksen tuloksesta tiedottaminen	19
2.8. Tietojen julkaiseminen	19
2.8.1. Varmentajan julkaisemat tiedot	19
2.8.2. Julkiset tiedot	19
2.8.3. Kansalaisvarmenteen voimassaolon päättymiseen tai keskeyttämiseen liittyvät tiedot	19
2.8.4. Viranomaisille luovutettavat tiedot.....	19
2.8.5. Muut tiedot	19
2.8.6. Varmenteen haltijan pyynnöstä tapahtuva tiedon luovuttaminen	20
2.8.7. Muut tiedon luovuttamiseen liittyvät periaatteet.....	20
2.9. Immateriaalioikeudet	20
3. Varmenteen hakijan tunnistaminen.....	20
3.1. Rekisteröinti.....	20
3.1.1. Nimeämiskäytännöt.....	21
3.1.2. Yksityisten avainten toimittaminen kansalaisvarmenteen haltijalle.....	22

3.2. Avainparin uusiminen	22
3.3. Avainparin uusiminen varmenteen sulkulistalle asettamisen jälkeen	22
3.4. Sulkupyynnön tekijän tunnistaminen	22
4. Toiminnalliset vaatimukset.....	23
4.1. Kansalaisvarmenteen hakeminen	23
4.2. Kansalaisvarmenteen myöntäminen	24
4.3. Kansalaisvarmenteen vastaanottaminen.....	24
4.4. Kansalaisvarmenteen voimassaoloaika ja varmenteen sulkeminen.....	24
4.4.1. Kansalaisvarmenteen sulkemisen edellytykset	24
4.4.2. Sulkupyynnön tekijä	24
4.4.3. Sulkutapahtuma	24
4.4.4. Sulkutapahtuman ajoitus.....	26
4.4.5. Varmenteen voimassaolon keskeyttämiseen liittyvät vaatimukset	26
4.4.6. Keskeyttämispynnön tekijä	26
4.4.7. Keskeyttämispynnön tekeminen.....	27
4.4.8. Keskeyttämisaajan rajoitukset.....	27
4.4.9. Sulkulistan julkaisutiheys.....	27
4.4.10. Sulkulistatarkistukseen liittyvät vaatimukset.....	27
4.4.11. Suorakäyttöinen varmenteen tilan tarkistaminen.....	27
4.4.12. Suorakäyttöiseen varmenteen tilan tarkistamiseen liittyvät vaatimukset	27
4.4.13. Varmenteen haltijan yksityisen avaimen paljastumista koskevat erityisvaatimukset.....	27
4.5. Järjestelmän valvonta.....	27
4.6. Kansalaisvarmenteisiin liittyvien tietojen arkistointi.....	27
4.6.1. Talletettava aineisto	28
4.6.2. Arkistojen suojaus	28
4.6.3. Arkistotietojen varmistusmenettelyt	28
4.6.4. Arkistotietojen hankinta- ja varmistusmenetelmät	28
4.7. Toiminnan jatkumisen hallinta ja poikkeustapausten käsittely.....	29
4.7.1. Varmentajan yksityinen avain paljastunut tai varmentajan varmenne on suljettu.....	29
4.7.2. Turvallisuuden vaarantuminen luonnonmullistuksen tai muun katastrofin seurauksena	29
4.8. Varmentajan toiminnan lakkauttaminen	29
5. Fyysiset, toiminnalliset ja henkilöstöturvallisuuteen liittyvät vaatimukset	30
5.1. Fyysiseen turvallisuuteen liittyvät järjestelyt	30
5.1.1. Sijainti ja rakennusten ominaisuudet.....	30

5.1.2. Fyysinen pääsy toimitilaan	30
5.1.3. Sähkön syöttö ja ilmastointi.....	31
5.1.4. Paloturvallisuus	31
5.1.5. Tiedon säilytys	31
5.1.6. Tarpeettoman tietoaaineiston käsittely.....	31
5.1.7. Vesivahingot	31
5.1.8 Varajärjestelyt	31
5.2. Toiminnalliset vaatimukset	31
5.2.1. Vastuunjako	31
5.2.2. Tehtäviin vaadittavien henkilöiden lukumäärä.....	32
5.2.3. Tehtäväkohtainen tunnistaminen	32
5.3. Henkilöturvallisuus	32
5.3.1. Henkilökuntaa koskevan taustaselvityksen tekeminen.....	32
5.3.2. Taustaselvityksen tekemisessä noudatettava menettely.....	33
5.3.3. Koulutukseen liittyvät vaatimukset	33
5.3.4. Asiantuntemuksen ja osaamisen ylläpito	33
5.3.5. Tehtäväkiertoon liittyvät vaatimukset	33
5.3.6. Poikkeamista johtuvat toimenpiteet.....	33
5.3.7. Organisaatiota edustava henkilökunta	33
5.3.8. Henkilökunnan käyttöön annettavat asiakirjat	34
6. Tekniset turvajärjestelyt.....	34
6.1. Avainparin luominen ja tallettaminen.....	34
6.1.1. Avainparin luominen.....	34
6.1.2. Yksityisen avaimen luovuttaminen varmenteen hakijalle.....	34
6.1.3. Varmenteen haltijan julkisen avaimen toimittaminen varmentajalle.....	34
6.1.4. Varmentajan julkisen avaimen jakelu varmenteen haltijalle	35
6.1.5. Avainten pituudet	35
6.1.6. Avainten käyttötarkoitukset	35
6.2. Yksityisen avaimen suojaus	35
6.2.1. Turvamoduulia koskevat standardit.....	35
6.2.2. Varmentajan yksityisen avaimen käsittelyyn osallistuva henkilökunta.....	35
6.2.3. Yksityisen avaimen luovutus luotetun osapuolen huostaan	35
6.2.4. Yksityisen avaimen varmuuskopio	36
6.2.5. Yksityisen avaimen arkistointi.....	36
6.2.6. Yksityisen avaimen hallinnointi turvamoduulissa.....	36
6.3. Muut avaintenhallintaan liittyvät seikat	36

6.3.1. Julkisen avaimen arkistointi.....	36
6.3.2. Julkisten ja yksityisten avainten käyttöaika	36
6.4. Aktivointitieto	36
6.4.1. Aktivointitiedon luominen ja käyttöönotto	36
6.4.2. Aktivointitiedon suojaus.....	37
6.4.3. Muut aktivointitietoon liittyvät seikat	37
6.5. Tietokoneiden käyttöön ja niihin pääsyyn liittyvät turvallisuusvaatimukset	37
6.5.1. Laitteistoturvallisuus	37
6.6. Varmennejärjestelmän elinkaaren hallinta.....	37
6.6.1. Järjestelmän kehittämiseen liittyvä valvonta.....	38
6.6.2. Turvallisuuden hallinta	38
6.7. Tietoverkon turvallisuus.....	38
6.8. Turvamoduulin käytön valvonta.....	38
7. Varmenne- ja sulkulistaprofiilit	38
7.1. Varmenteiden tekniset tiedot.....	38
7.2. Sulkulistaprofiili.....	38
8. Määrittämissasiakirjojen hallinta	38
8.1. Määrittämissien muuttaminen	38
8.2. Julkaiseminen ja tiedottaminen	39
8.3. Varmennuskäytännön muutos- ja hyväksymismenettely	39
8.4. Versionhallinta.....	39

Määritelmät ja lyhenteet

Määritelmät

Aktivointitieto: Sellainen luottamuksellinen tieto (PIN-tunnus), jota tarvitaan mikrosirulla olevien yksityisten avainten aktivointiin ja niiden käyttöön julkisen avaimen menetelmissä (esim. sähköinen allekirjoitus).

Avainpari: Julkisen avaimen menetelmissä käytettävät, toisiinsa liittyvät avaimet, joista toinen on julkinen ja toinen yksityinen. Avainten käyttötarkoitus on määritelty varmenteessa (ks. varmenteen haltijan allekirjoitusvarmenne sekä todentamis- ja salaustarvenne).

Epäsymmetrinen salaus: Epäsymmetrisessä salauksessa käytetään avainparia, joista toinen on julkinen ja toinen yksityinen. Julkisella avaimella salattu viesti voidaan avata vain kyseisen avainparin yksityisellä avaimella.

Hakemuksen vastaanottaja: Kansaneläkelaitos (Kela) toimii varmennehakemusten henkilökortille sairausvakuutustiedoin vastaanottajana Poliisin ja Väestörekisterikeskuksen kanssa tekemän yhteispalvelusopimuksen perusteella.

Henkilökortti: Poliisin myöntämä henkilöllisyystodistus, jonka tekniseen osaan on talletettu kortinhaltijan kansalaisvarmenne.

Henkilökortti sairausvakuutustiedoin: Poliisin myöntämä henkilöllisyystodistus, jonka tekniseen osaan on talletettu kortinhaltijan kansalaisvarmenne. Kortin takaosaan voidaan henkilökorttilain (829/1999) 1.6.2004 voimaan tulevan muutoksen nojalla hakemuksesta tallettaa henkilön sairausvakuutustiedot. Sairausvakuutustiedot sisältävää henkilökorttia voidaan käyttää Kela-kortin (sairausvakuutusasetuksessa 473/1963 13 §:ssä määritetty sairausvakuutuskortti) sijasta.

Julkinen avain: Julkisen avaimen menetelmässä epäsymmetrisessä salauksessa käytettävän avainparin julkinen osa. Varmentaja varmentaa sähköisellä allekirjoituksellaan julkisen avaimen kuulumisen varmenteen haltijalle. Julkinen avain on osa varmenteen tietosisältöä.

Julkinen avaimen järjestelmä: Tietoturvainfrastruktuuri, jossa tietoturvapalveluita tuotetaan julkisen avaimen menetelmillä.

Julkinen avaimen menetelmä: Tietoturvapalvelu, esimerkiksi henkilön sähköinen tunnistaminen, joka tuotetaan käyttämällä julkisia ja yksityisiä avaimia, varmenteita ja epäsymmetristä salausta.

Kansalaisvarmenne: Väestörekisterikeskuksen luonnolliselle henkilölle myöntämä laatuvarmenne, jonka tietosisältö on määritelty laissa väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista (661/2009).

Kortinlukijaohjelmisto: Kortinlukijaohjelmistoa käytetään työasemassa ns. loppukäyttäjän sovelluksena. Sen avulla käyttäjä voi hyödyntää henkilökorttiaan ja sillä olevia varmenteita erilaisissa käyttö- ja sovellusympäristöissä, esimerkiksi sähköisessä asiointissa, turvapos-
tissa ja työasemaan kirjautumisessa.

Laatuvarmenne: Varmenne, jonka sisältö vastaa laissa laatuvarmenteelle määriteltyä sisältöä ja jonka lain vaatimukset täyttävä laatuvarmenteita tarjoava varmentaja on myöntänyt. Laatuvarmenteen tietosisältö on määritelty vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa.

Luottava osapuoli: Taho, joka luottaa varmenteen tietoihin ja käyttää varmennetta erilaisiin tietoturvapalveluihin, kuten varmenteen haltijan sähköiseen tunnistamiseen ja sähköisen allekirjoituksen todentamiseen.

Maksukortti: Pankki-, luotto-, yhdistelmä-, raha- ja maksuaikakortin yleisnimitys.

Mikrosiru: Tekninen alusta, jolla varmenne ja yksityiset avaimet sijaitsevat ja joka on sijoitettu henkilökortille, maksukortille tai mobiilipäätelaitteen kortille.

Mobiilipäätelaite: Matkapuhelin tai muu mobiililaitte, jonka avulla voidaan käyttää varmennetta ja mikrosirulla olevia yksityisiä avaimia.

PIN-tunnus: Aktivointitieto, jolla mikrosirulla oleva yksityinen avain aktivoidaan käytettäväksi. PIN 1: perustunnusluku todentamista ja salausta varten. PIN 2: allekirjoitustunnusluku sähköistä allekirjoitusta varten.

PUK-koodi: Lukkiutuneen PIN-tunnuksen vapauttamisessa tarvittava koodi.

Rekisteröijä: Rekisteröijä tunnistaa varmenteen hakijan henkilöllisyyden varmennepolitiikan ja varmennuskäytännön mukaisesti varmentajan lukuun ja vastuulla.

RSA-algoritmi ja RSA-avain: RSA-algoritmi on eräs yleisesti käytetty julkisen avaimen algoritmi. Kansalaisvarmenteeseen liittyvät yksityiset ja julkiset avaimet ovat RSA-avaimia.

Sulkulista: Varmentajan sähköisesti allekirjoittama ja julkaisema luettelo kesken voimassaoloajan suljetuista varmenteista ja niiden sulkuaajankohdista. Sulkulistasta ilmenee sen ja sitä seuraavan sulkulistan julkaisuajankohta. Suljetut varmenteet viedään sulkulistalle.

Sulkupalvelu: Tekninen toimittaja, joka ottaa vastaan ja välittää varmenteiden sulkupyynnöt varmennejärjestelmään varmentajan lukuun.

Sähköinen asiointitunnus: Numeroista ja tarkistusmerkistä muodostettu tunniste, jonka avulla voidaan yksilöidä Suomen kansalaiset ja kotikuntalainen mukaisesti Suomessa vakinaisesti asuvat ulkomaalaiset, jotka on merkitty Väestötietojärjestelmään.

Varmenne: Sähköinen todistus, joka liittyy allekirjoituksen todentamistiedot allekirjoittajaan ja vahvistaa allekirjoittajan. Varmenne sisältää siihen liittyvän varmennuskäytännön yksilöivän tunnuksen.

Varmennejärjestelmä: Tietotekninen järjestelmä, jonka avulla luodaan varmenteet ja allekirjoitetaan sulkulistat.

Varmennekuvaus: Asiakirja sisältää varmennepolitiikan ja varmennuskäytännön keskeiset kohdat.

Varmennepolitiikka: Asiakirja, jossa on kuvattu varmenteiden myöntämisessä käytettävät periaatteet sekä varmenteisiin luottavien osapuolten vastuut. Väestörekisterikeskuksen julkaisemat varmennepolitiikat ovat julkisesti saatavilla. Jokaisella varmennepolitiikalla on yksilöivä tunnuksensa.

Varmennerekisteri: Vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain mukainen rekisteri, jota laatuvarmenteita yleisölle tarjoavan varmentajan on velvollisuus pitää. Tiedot on säilytettävä vähintään 10 vuoden ajan varmenteen voimassaolon päättymisestä.

Varmennetietojärjestelmä: Tietotekninen järjestelmä, joka koostuu varmennejärjestelmästä, tietoliikenteestä, varmennehakemistosta ja sulkulistapalvelusta, neuvonta- ja sulkupalvelusta sekä varmenteiden ja korttien hallinnoinnista.

Varmennuskäytännön yksilöivä tunnus on osa varmenteen tietosisältöä.

Varmennuskäytäntö: Kuvaus miten varmentaja toteuttaa varmennepoliitikkaa. Jokaisella varmennuskäytännöllä on yksilöivä tunnuksensa.

Varmentaja: Varmenteita myöntävä organisaatio, joka vastaa varmenteiden tuottamisesta sekä laatii toimintaansa kuvaavan varmennepoliitikan sekä varmennuskäytännön.

Varmentajan varmenne: Sisältää varmentajan nimen, sijaintimaan ja julkisen avaimen.

Varmentajan yksityinen avain: Varmentajan myöntämien varmenteiden ja sen julkaisemien sulkulistojen allekirjoittamiseen käyttämä yksityinen avain.

Varmenteen hakija: Henkilö, joka hakee kansalaisvarmennetta ja joka tunnistetaan hakeamisen yhteydessä luotettavasti.

Varmenteen haltija: Henkilö, jonka henkilöllisyys ja julkinen avain on varmennettu varmentajan sähköisellä allekirjoituksella, ja jonka hallussa varmenteeseen liittyvät yksityiset avaimet ovat.

Varmenteen haltijan allekirjoitusvarmenne: Varmenteella olevalla julkisella avaimella todennetaan sitä vastaavalla yksityisellä avaimella eli allekirjoitusavaimella varmenteen haltijan tekemä sähköinen allekirjoitus. Allekirjoituksen tekemiseen tarvitaan allekirjoitustunnusluku (PIN 2).

Varmenteen haltijan todentamis- ja salausvarmenne: Varmennetta käytetään henkilön sähköiseen tunnistamiseen ja tiedon salaukseen. Varmenteen haltija käyttää yksityistä todentamis- ja salausavaintaan sähköiseen tunnistautumiseen ja salatun tiedon tai viestin salauksen purkuun. Avaimen käyttämiseen tarvitaan perustunnusluku (PIN 1).

Varmenteen käyttö ja käyttötarkoitus: Tässä dokumentissa varmenteen käyttö on nimitys sekä itse varmenteen että siihen liittyvien avainten käytölle. Esimerkiksi varmenteen käytöllä sähköisessä allekirjoituksessa tarkoitetaan sekä yksityisen avaimen käyttöä allekirjoituksessa että julkisen avaimen ja varmenteen käyttöä allekirjoituksen todentamisessa.

Yksityinen avain: Julkisen avaimen menetelmässä epäsymmetrisessä salauksessa käytettävän avainparin yksityinen osa. Varmenteen haltijan yksityiset avaimet on talletettu mikro-sirulle niiden suojaamiseksi oikeudettomalta käytöltä.

Lyhenneluettelo

CA	Certification Authority, varmentaja
CP	Certificate Policy, varmennepolitiikka
CPS	Certification Practise Statement, varmennuskäytäntö
CRL	Certificate Revocation List, sulkulista
FINEID	Finnish Electronic Identification
HSM	Hardware Security Module, turvamuodi
HST	Henkilön sähköinen tunnistaminen
HTTP	Hypertext Transfer Protocol
ISO 27001	ISO/IEC 27001
KELA	Kansaneläkelaitos
LDAP	Lightweight Directory Access Protocol
OCSP	Online Certificate Status Protocol, suorakäyttöinen varmenteen tilan palauttava palvelu
OID	Object Identifier, yksilöivä tunnus
PDS	PKI Disclosure Statement, varmennekuvaus
PIN	Personal Identification Number, PIN-tunnus
PKI	Public Key Infrastructure, julkisen avaimen järjestelmä
PUK	PIN Unblocking Key, PUK-koodi
RSA	Rivest, Shamir, Adleman, eräs julkisen avaimen algoritmi, epäsymmetrinen algoritmi
SATU	Sähköinen asiointitunnus
SIM	Subscriber Identity Module
VRK	Väestörekisterikeskus

1. Johdanto

Varmennepolitiikka on varmentajan laatima kuvaus menettelytavoista ja toimintaperiaatteista, joita varmenteita myönnettäessä noudatetaan. Varmennuskäytäntö on varmennepolitiikkaa yksityiskohtaisempi kuvaus varmentajan toiminnasta.

Tätä varmennuskäytäntöä sovelletaan sairausvakuutustiedot sisältävällä henkilökortilla olevaan Väestörekisterikeskuksen kansalaisvarmenteeseen, joka myönnetään väestötietojärjestelmään rekisteröidyille Suomen kansalaisille ja Suomessa pysyvästi asuville ulkomaalaisille.

Kansalaisvarmenne on laatuvarmenne, josta on säädetty laissa vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista.

1.1. Yleistä

Väestörekisterikeskus tarjoaa tietoturvallisuuden tasoltaan korkealaatuisia sähköisen allekirjoituksen ja tunnistamisen varmenteita ja niihin liittyviä palveluja julkiselle ja yksityiselle sektorille. Varmenteen avulla varmennetaan varmenteen haltijan henkilöllisyys sekä varmenteeseen sisältyvien tietojen oikeellisuus, eheys ja alkuperäisyys. Laatuvarmenteella tehty sähköinen allekirjoitus sekä vahvan sähköisten tunnistamisen välineen avulla tehty henkilön vahva sähköinen tunnistaminen antavat kansalaisille mahdollisuuden turvalliseen, ajasta ja paikasta riippumattomaan ja joustavaan verkkoasiointiin. Laatuvarmenteen ja vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoaja valvoo Suomessa Viestintävirasto.

Varmenne on sähköinen todistus, joka liittää allekirjoituksen todentamistiedot allekirjoittajaan ja vahvistaa varmenteen haltijan henkilöllisyyden. Varmenteen tiedot on sähköisesti allekirjoitettu varmentajan yksityisellä avaimella. Tämän varmennuskäytännön mukainen varmenne perustuu julkisen avaimen järjestelmään ja menetelmiin. Tämän varmennuskäytännön mukaisten varmenteiden tietosisältö on määritelty laissa väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista (661/2009) ja vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun laissa (617/2009).

Väestörekisterikeskus (VRK) toimii valtiovarainministeriön hallinnonalalla. VRK on henkilörekisteriä ylläpitävä viranomainen, jonka väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) mukainen tehtävä on tuottaa varmennettuja sähköisen asioinnin palveluita. Väestörekisterikeskus toimii myös terveydenhuollon lakisääteisenä varmentajana 1.12.2010 alkaen (laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007), laki sähköisestä lääkemääräyksestä (61/2007) sekä laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista (661/2009); HE 155/2010 vp). Väestörekisterikeskuksen Varmennepalvelut-yksikkö vastaa viraston varmennetoiminnasta. VRK on tarjonnut varmennepohjaisia allekirjoitus- ja tunnistusvälineitä vuodesta 1999 lähtien ja toiminut laatuvarmentajana 31.3.2003 lukien.

VRK:n varmennetietojärjestelmä ja varmennepalvelut perustuvat julkisen avaimen järjestelmään (Public Key Infrastructure eli PKI). VRK:n varmenneinfrastruktuuri muodostuu varmennejärjestelmästä, kortteihin sisältyvien varmennetietojen toimittajasta, sulkulistasta, neuvontapalvelusta ja hakemistopalvelusta. VRK:n toimintoja varmentajana ovat varmenne-, hakemisto- ja sulkupalveluiden tuottaminen, rekisteröinti sekä varmenteen sisältävän kortin valmistus ja yksilöinti. VRK vastaa koko varmennejärjestelmän toimivuudesta, myös käyttämiensä rekisteröijien ja teknisten toimittajien osalta. Nämä toiminnot on kuvattu tarkemmin luvussa 1.3.

Väestörekisterikeskus laatii erillisen varmennepolitiikan jokaiselle myöntämälleen varmenne-tyypille sekä varmennuskäytännön jokaista eri teknistä alustaa koskien. Varmennepolitiikka kuvaa varmennetyypeittäin käytettävät menettelytavat, käyttöehdot, vastuiden jaon ja muut varmenteen käyttöön liittyvät näkökulmat yleisellä tasolla. Varmennuskäytäntö kuvaa noudatettavat menettelytavat yksityiskohtaisella tasolla. Jokaisella asiakirjalla on oma yksilöivä OID-tunnuksensa. Nämä asiakirjat ovat saatavilla sähköisesti osoitteessa <http://www.fineid.fi>.

Varmentajana toimiva Väestörekisterikeskus yksilöi varmenteen haltijan sähköisen asiointitunnuksen (SATU) avulla, joka on myös osa varmenteen tietosisältöä. Sähköinen asiointitunnus on sähköistä asiointia varten erikseen luotu laissa väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista (661/2009) määritelty tekninen tunnistetieto, joka ei sisällä henkilöön liittyviä tunnistetietoja.

Kansalaisvarmenne voidaan myöntää ja tallettaa erilaisille teknisille alustoille eli mikrosiruille kuten henkilökortille, sirulliselle pankin maksukortille ja mobiilipäätelaitteen SIM-kortille. Tämä varmennuskäytäntö on kuvaus henkilökortilla olevasta kansalaisvarmenteesta.

EU:n sähköisen allekirjoituksen direktiivi tuli voimaan joulukuussa 1999. Direktiivi on implementoitu Suomen lainsäädäntöön lailla sähköisistä allekirjoituksista (14/2003). Laki sähköisistä allekirjoituksista on kumottu lailla vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista (617/2009). Lailla säädetään vahvan sähköisen tunnistamisen palvelujen tarjoamisesta sekä sähköisestä allekirjoituksesta ja niiden oikeusvaikutuksista. Henkilökortista on säädetty henkilökorttilaissa (829/1999) ja Väestörekisterikeskuksen myöntämistä varmenteista on säädetty väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009).

Tämän kansalaisvarmenteen myöntämistä kuvaavan varmennuskäytännön on rekisteröinyt Väestörekisterikeskus.

Kansalaisvarmenne koostuu varmenneparista, jolla on kaksi toisistaan poikkeavaa käyttötarkoitusta. Todentamis- ja salausvarmenne täyttää vahvan sähköisen tunnistamisvälineen vaatimukset. Yksinomaan allekirjoituksen toteuttamiseen tarkoitettu allekirjoitusvarmenne täyttää laatuvarmenteen vaatimukset. Varmenteen hakijan henkilöllisyyden oikeellisuuden takaa Väestörekisterikeskus

Tämä varmennuskäytäntö kuvaa sähköisistä allekirjoituksista annettuun direktiiviin perustuvan, vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain mukaisen sähköisen allekirjoituksen laatuvarmenteen myöntämiseen, tuottamiseen ja vastuun jakoon liittyviä yksityiskohtaisia vaatimuksia.

Tämä asiakirja kuvaa myös kansalaisvarmenteeseen sisältyvän, vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain mukaisen vahvan sähköisen tunnistamisen välineenä tarjottavan tunnistusvarmenteen myöntämiseen, tuottamiseen ja tietojen tallentamiseen liittyviä ratkaisuja ja menettelytapoja laatuvarmenteen tuotantoympäristön vaatimuksia noudattaen.

1.2. Tunnistetiedot

Tämän varmennuskäytännön nimi on Varmennuskäytäntö sairausvakuutustiedot sisältävällä henkilökortilla olevaan kansalaisvarmennetta varten, jonka OID on 1.2.246.517.1.10.2.4.

Tämä varmennuskäytäntö viittaa Varmennepolitiikkaan Väestörekisterikeskuksen kansalaisvarmennetta varten, OID 1.2.246.517.1.10.2. sekä kansalaisvarmenteen sisältämän sähköisen allekirjoituksen laatuvarmenteen politiikka-asiakirjan ETSI TS 101 456 mukaiseen laatuvarmennetyyppiin QCP public OID: 0.4.0.1456.1.2.

Sekä varmennepolitiikka että varmennuskäytäntö ovat saatavilla osoitteesta <http://www.fineid.fi>.

1.3. Varmentaja ja varmenteiden sovellusalueet

Varmentaja tuottaa varmennepalvelut tässä varmennuskäytännössä mainituin ehdoin ja vastaa niiden toimivuudesta varmenteen haltijalle varmentajan vastuita kuvaavan luvun 2.2.1 mukaisesti. Varmentaja vastaa koko varmennejärjestelmän toimivuudesta, myös käyttämiensä rekisteröijien ja teknisten toimittajien osalta. Tämän varmennuskäytännön on rekisteröinyt Väestörekisterikeskus. Väestörekisterikeskus on henkilörekisteriä ylläpitävä viranomainen, jonka väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) mukainen tehtävä on tuottaa varmennettuja sähköisen asiain palveluita. Väestörekisterikeskuksen varmennepalvelu jakaantuu toiminnallisesti seuraaviin osa-alueisiin:

1.3.1. Varmentaja

Varmentajan tehtävänä on:

- tarjota varmennepolitiikan ja varmennuskäytännön mukaisia varmenne- ja hakemistopalveluita sekä sulkulistapalveluita
- tunnistaa varmenteen hakija henkilökohtaisesti
- huolehtia varmenteiden tietosisällön virheettömyydestä
- huolehtia varmenteiden sulkemisesta ja varmenteiden sulkulistojen julkaisemisesta
- noudattaa varmenteen haltijoiden henkilötietojen käsittelyssä hyvää tietosuojan tasoa sekä hyvää tietojenkäsittelytapaa.

1.3.2. Rekisteröijä

Sairausvakuutustiedot sisältävällä henkilökortilla olevan kansalaisvarmenteen rekisteröijänä toimii poliisi.

- Rekisteröijä toimii varmentajan toimeksiannosta ja vastuulla.
- Rekisteröijä noudattaa varmentajan varmennepolitiikkaa ja varmennuskäytäntöä.
- Rekisteröijä tunnistaa varmenteen hakijan varmennuskäytännön mukaisella tavalla
- Sairausvakuutustiedot sisältävän henkilökortin korttialustan on tuottanut Poliisi.
- Rekisteröijänä toimiva Poliisi toimittaa sairausvakuutustiedot sisältävällä henkilökortilla olevan kansalaisvarmenteen hakemiseen liittyvät henkilön tunnistamiseen liittyvät tiedot, joiden perusteella kansalaisvarmenne luodaan.
- Rekisteröijä toimii yhteistyössä varmennehakemusten vastaanottajan kanssa

1.3.3. Varmennehakemusten vastaanottaja

- Kansaneläkelaitos (Kela) toimii varmennehakemusten vastaanottajana Poliisin ja Väestörekisterikeskuksen kanssa tekemän yhteispalvelusopimuksen perusteella. Varmenne-

hakemus henkilökortille sairausvakuutustiedoin voidaan jättää niihin Kelan toimistoihin, joiden kanssa Poliisi on tehnyt palvelusopimuksen hakemusten vastaanottamisesta.

- Kela toimittaa varmennehakemukset Poliisille ratkaistuaan Kelan osuutta koskevan päätöksen.
- Poliisi toimii rekisteröijänä ja myöntää henkilökortin sairausvakuutustiedoin.

1.3.4. Toimikortin valmistaja ja yksilöijä

- Valmistaja toimii varmenteen, siihen liittyvien avainparien ja aktivointitietojen osalta varmentajan toimeksiannosta ja vastuulla ja yhteistyösopimuksen mukaisesti.
- Valmistaja noudattaa varmentajan varmennepolitiikkaa ja varmennuskäytäntöä.
- Toimikortit yksilöidään rekisteröijän toimittamien tietojen mukaisesti.

1.3.5. Sulkupalvelu

Varmenteiden sulkupalvelu sulkee varmenteet, jotka varmenteen haltija tai varmentaja haluaa suljettavaksi ennen varmenteen voimassaoloajan päättymistä. Suljetut varmenteet toimitetaan sulkulistalle. Syy henkilökortilla sairausvakuutustiedoin olevan kansalaisvarmenteen sulkemiseen voi olla esimerkiksi henkilökortin katoaminen.

1.3.6. Hakemistopalvelu

Hakemistopalvelu on julkinen Internet-palvelu, josta on saatavilla kaikki varmentajan myöntämät kansalaisvarmenteet sekä varmentajan varmenteet sekä sulkulista. Hakemistopalvelu on saatavissa osoitteesta <ldap://ldap.fineid.fi>.

1.3.7. Varmenteen haltija

Tämän varmennuskäytännön mukainen kansalaisvarmenne voidaan myöntää Suomen kansalaiselle tai kotikuntalain (201/1994) mukaisesti Suomessa vakinaisesti asuvalle ulkomaalaiselle, jonka henkilötiedot on talletettu väestötietojärjestelmään.

Varmenteen haltijan tulee noudattaa varmentajan varmennepolitiikkaa ja varmennuskäytäntöä.

1.3.8. Varmenteeseen luottava osapuoli

Varmenteeseen luottava osapuoli on henkilö tai organisaatio, joka luottaa varmenteen tietoihin ja joka käyttää varmennetta todentamiseen, tiedon salaukseen ja sähköiseen allekirjoitukseen. Varmenteeseen luottavan osapuolen on tarkastettava, että käytettävä varmenne on voimassa ja varmenne ei ole sulkulistalla.

1.3.9. Varmenteen käyttäminen

Tämän varmennuskäytännön mukaista kansalaisvarmennetta voidaan käyttää henkilön todentamiseen, tiedon salaukseen ja sähköiseen allekirjoitukseen. Kansalaisvarmennetta voidaan käyttää käyttötarkoituksensa mukaisesti rajoituksitta hallinnollisissa sekä yksityisen organisaation tarjoamissa sovelluksissa ja palveluissa.

Varmennepolitiikka ja varmennuskäytäntö sisältävät vaatimuksia, jotka koskevat varmentajan, rekisteröijän, varmennehakemusten vastaanottajan, varmenteen haltijan ja varmentee-

seen luottavan osapuolen velvoitteita sekä lainsäädäntöön ja mahdollisten erimielisyyksien ratkaisuun liittyviä kysymyksiä.

1.4. Yhteystiedot

1.4.1. Varmennuskäytäntöä hallinnoiva organisaatio

Tämän varmennuskäytännön on rekisteröinyt Väestörekisterikeskus. Se on henkilörekisteriä ylläpitävä viranomaisen, jonka väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) mukainen tehtävä on tuottaa muiden tehtäviensä lisäksi varmennettuja sähköisen asiointin palveluita. Väestörekisterikeskus vastaa tämän varmennuskäytännön hallinnoinnista ja päivityksistä.

Tämän varmennuskäytännön mukaiset tekijänoikeudet kuuluvat Väestörekisterikeskukselle.

1.4.2. Yhteyshenkilö

Tätä varmennuskäytäntöä koskevat kysymykset lähetetään seuraavaan osoitteeseen:

Väestörekisterikeskus	kirjaamo@vrk.fi
PL 123 (Lintulahdenkuja 4)	Puh. +358 295 535 001
00531 Helsinki	Fax. +358 9 876 4369
Y-tunnus: 0245437-2	

Varmennuskäytäntöön liittyviin kysymyksiin sekä näihin asiakirjoihin liittyvästä viestinnästä vastaa Väestörekisterikeskuksen varmennepalvelut-yksikkö.

2. Yleiset ehdot

Tämä varmennuskäytäntö astuu voimaan 7.3.2016. Varmennuskäytännön muutosmenettely ja julkaiseminen on kuvattu tämän asiakirjan kohdassa 8.

2.1. Velvollisuudet

2.1.1. Varmentajan velvollisuudet

- Väestörekisterikeskuksella on lakisääteinen tehtävä toimia varmentajana.
- Varmentaja noudattaa toiminnassaan voimassaolevaa lainsäädäntöä.
- Varmentaja toimii huolellisesti, luotettavasti ja asianmukaisesti.
- Varmentajalla on riittävät tekniset taidot ja taloudelliset voimavarat varmennetoiminnan asianmukaiseksi järjestämiseksi sekä mahdollisen vahingonkorvausvastuun kattamiseksi.
- Varmentaja vastaa kaikista varmennetoiminnan osa-alueista, myös varmentajan apunaan käyttämien teknisten toimittajien ja henkilöiden, kuten rekisteröijien ja kortinvalmistajien tuottamien palveluiden ja tuotteiden luotettavuudesta ja toimivuudesta.

- Varmentaja laatii ja ylläpitää varmennepolitiikkaa, joka kuvaa kansalaisvarmenteen myöntämisessä, ylläpidossa ja hallinnoinnissa käytettävät menettelytavat, käyttöehdot, vastuiden jaot ja muut kansalaisvarmenteen käyttöön liittyvät näkökulmat yleisellä tasolla.
- Varmentaja laatii ja ylläpitää varmennuskäytäntöjä, jotka kuvaavat, miten varmentaja soveltaa varmennepolitiikkaa.
- Varmentaja noudattaa varmennepolitiikan ja varmennuskäytännön vaatimuksia.
- Varmentaja julkaisee varmennepolitiikan ja varmennuskäytännön yleisesti saataville.
- Varmentaja pitää palveluksessaan riittävästi henkilökuntaa, jolla on varmennepalvelujen tuottamisen edellyttämä asiantuntemus, kokemus ja pätevyys.
- Varmentaja käyttää luotettavia järjestelmiä ja tuotteita, jotka on suojattu oikeudettomalta käytöltä.
- Varmentaja pitää yleisesti saatavilla varmennetta ja varmennetoimintaa koskevat tiedot, joiden perusteella varmentajan toiminta ja luotettavuus voidaan arvioida
- Varmentaja turvaa allekirjoituksen luomistietojen luottamuksellisuuden
- Varmentaja ei tallenna tai jäljennä allekirjoittajalle luovutettuja allekirjoituksen luomistietoja.

2.1.2. Rekisteröijää koskevat velvollisuudet

- Rekisteröijä noudattaa rekisteröinnin yhteydessä varmennepolitiikkaa ja varmennuskäytäntöä
- Kun hakemus jätetään Rekisteröijälle, Rekisteröijä tunnistaa varmenteen hakijan henkilökohtaisesti ja luotettavasti varmennuskäytännössä kuvatulla tavalla siten, että hakijan henkilöllisyys ja muut varmenteen myöntämisessä tarpeelliset hakijan henkilöön liittyvät tiedot tulevat huolellisesti tarkastetuiksi.
- Rekisteröijä huolehtii henkilötietojen huolellisesta käsittelystä ja luottamuksellisuudesta.
- Rekisteröijä antaa varmenteen hakijalle tiedot varmenteen käyttöehdoista.
- Rekisteröijä noudattaa varmentajan kanssa sovittuja rekisteröintiin liittyviä menettelytapoja.

2.1.3. Hakemusten vastaanottajaa koskevat velvollisuudet

- Poliisi toimii rekisteröijänä, kun haetaan kansalaisvarmennetta sairausvakuutustiedot sisältävälle henkilökortille.
- Kansaneläkelaitoksen toimistot vastaanottavat henkilökortti sairausvakuutustiedoin hakemuksia. Kela on hakemusten vastaanottaja.
- Hakemuksen vastaanottaja huolehtii henkilötietojen huolellisesta käsittelystä ja luottamuksellisuudesta.
- Hakemuksen vastaanottaja antaa varmenteen hakijalle tiedot varmenteen käyttöehdoista.
- Hakemusten vastaanottaja noudattaa Poliisin ja varmentajan kanssa sovittuja menettelytapoja ja tätä varmennuskäytäntöä.

- Hakemusten vastaanottaja tunnistaa varmenteen hakijan henkilökohtaisesti ja luotettavasti varmennuskäytännössä kuvatulla tavalla siten, että hakijan henkilöllisyys ja muut varmenteen myöntämisessä tarpeelliset hakijan henkilöön liittyvät tiedot tulevat huolellisesti tarkastetuiksi
- Kela toimittaa varmennehakemukset Poliisille tehtyään Kelan osuutta koskevan päätöksen.
- Poliisi myöntää henkilökortin sairausvakuutustiedoin.

2.1.4. Varmenteen haltijaa koskevat velvollisuudet

- Varmenteen käyttötarkoitus on määritelty kunkin varmenteen varmennepolitiikassa, varmennuskäytännössä sekä varmenteen haltijan käyttöohjeissa. Varmennetta saa käyttää vain sen käyttötarkoituksen mukaisesti sähköiseen allekirjoitukseen, todentamiseen tai tiedon salaamiseen.
- Kansalaisvarmenteen haltija vastaa siitä, että kansalaisvarmennetta haettaessa ilmoitetut tiedot ovat oikeita.
- Kansalaisvarmenteen haltija on vastuussa henkilökortin ja sillä olevan kansalaisvarmenteen käytöstä, niillä tekemistään oikeustoimista ja niiden taloudellisista seurauksista. Allekirjoitusvarmenteen osalta noudatetaan, mitä direktiivissä sähköisistä allekirjoituksista ja laissa sähköisistä allekirjoituksista on määrätty.
- Kansalaisvarmenteen haltija säilyttää yksityiset avaimensa ja niiden käyttämiseen tarvittavat tunnusluvut erillään sekä pyrkii estämään yksityisten avaintensa katoamisen, joutumisen ulkopuolisten käsiin, muuttamisen tai luvattoman käytön. Henkilökortin sairausvakuutustiedoin luovuttaminen tai PIN-tunnuksen paljastaminen toiselle henkilölle esim. lainaamalla vapauttaa varmentajan ja kansalaisvarmenteeseen luottavan osapuolen kortin käyttämisestä mahdollisesti aiheutuvista vastuista.
- Kansalaisvarmenteen sisältävää henkilökorttia sairausvakuutustiedoin käsitellään ja suojataan samalla huolellisuudella kuin muita vastaavia kortteja tai asiakirjoja, kuten esimerkiksi luottokortteja, ajokorttia ja passia. Henkilökohtaiset PIN-tunnukset on säilytettävä fyysisesti eri paikassa kuin henkilökortti sairausvakuutustiedoin.
- Kansalaisvarmenteen ja henkilökortin sairausvakuutustiedoin häviämisestä tai väärinkäytön mahdollisuudesta tulee ilmoittaa viipymättä Varmentajalle soittamalla maksuttomaan sulkupalveluun +358 800 162 622. Vastaavasti kuuroille ja kuulovammaisille on oma tekstipuhelinpalvelunumero +358 100 2288.

2.1.5. Kansalaisvarmenteeseen luottavaa osapuolta koskevat velvollisuudet

Varmenteeseen luottavan osapuolen velvollisuus on varmistaa, että varmennetta käytetään käyttötarkoituksensa mukaisesti. Henkilökortilla sairausvakuutustiedoin olevan kansalaisvarmenteen laatuvarmenteen käyttötarkoitus on sähköinen allekirjoitus. Todennus- ja salausvarmenteen käyttötarkoitus on henkilön todentaminen ja tiedon salaaminen.

Varmenteeseen luottavan osapuolen on noudatettava varmennepolitiikkaa ja varmennuskäytäntöä.

Kansalaisvarmenteeseen luottava osapuoli voi vilpittömässä mielessä luottaa kansalaisvarmenteeseen, kun hän on tarkistanut, että **kansalaisvarmenne on voimassa ja että se ei ole sulkulistalla**. Kansalaisvarmenteeseen luottavalla osapuolella on velvollisuus tarkis-

taa varmenteet sulkulistalta. Kansalaisvarmenteen voimassaolon luotettavuuden varmistamiseksi kansalaisvarmenteeseen luottavan osapuolen on noudatettava alla esitetyt sulkulistan tarkistustoimia.

Jos kansalaisvarmenteeseen luottava osapuoli kopioi sulkulistan hakemistosta, sen on varmistettava sulkulistan aitous tarkistamalla sulkulistan varmentajan sähköinen allekirjoitus. Lisäksi on tarkistettava sulkulistan voimassaoloaika.

Mikäli uusinta sulkulistaa ei voida saada hakemistosta laitteiston tai hakemistopalvelun toimintahäiriön vuoksi, kansalaisvarmennetta ei pidä hyväksyä, mikäli viimeisen saadun sulkulistan voimassaoloaika on päättynyt. Kaikki kansalaisvarmenteen hyväksymiset tämän voimassaoloajan jälkeen tapahtuvat kansalaisvarmenteeseen luottavan osapuolen omalla riskillä.

2.1.6. Kansalaisvarmenteen julkaisemiseen liittyvät velvollisuudet

Kansalaisvarmenteet julkaistaan yleisesti saatavilla olevassa julkisessa hakemistossa ja suljetut kansalaisvarmenteet sulkulistalla, josta varmenteeseen luottavan osapuolen on tarkistettava sen voimassaolotieto.

2.2. Vastuut

2.2.1. Varmentajan vastuut

Väestörekisterikeskus vastaa varmentajana koko varmennejärjestelmän turvallisuudesta. Varmentaja vastaa toimeksiantona hankkimistaan palveluista samoin kuin olisi itse tuottanut palvelun.

Väestörekisterikeskus vastaa siitä, että kansalaisvarmenne on luotu noudattaen laissa väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista (661/2009), laissa vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista, laissa sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa ja varmennepolitiikassa sekä varmennuskäytännössä esitetyt menettelyt ja varmenteen hakijan antamien tietojen mukaisesti. Väestörekisterikeskus vastaa ainoastaan niistä tiedoista, jotka se on tallettanut kansalaisvarmenteeseen.

Väestörekisterikeskus vastaa siitä, että kun kansalaisvarmennetta käytetään asianmukaisesti, se on käytävissä luovutushetkestä koko sen voimassaoloajan, ellei sitä ole asetettu sulkulistalle. Kansalaisvarmenne on luovutettu henkilölle, joka on tunnistettu kansalaisvarmenteelta edellytettävällä tavalla. Varmenteen haltijalle on luovutettu ennen sopimuksen allekirjoitusta kansalaisvarmenteen käyttöön liittyvät käyttöohjeet ennen sopimuksen allekirjoittamista.

Allekirjoittaessaan kansalaisvarmenteen yksityisellä avaimellaan varmentaja vakuuttaa tarkistaneensa kansalaisvarmenteessa olevat henkilötiedot varmennepolitiikassa ja varmennuskäytännössä esitettyjen menettelyjen mukaisesti.

Varmentaja vastaa siitä, että sulkulistalle viedään oikean henkilön kansalaisvarmenne ja että ne ilmestyvät tässä varmennuskäytännössä mainitussa ajassa sulkulistalle.

2.2.2. Rekisteröijän vastuut

Henkilökortin sairausvakuutustiedoin rekisteröijänä toimii poliisi, joka rekisteröi varmenteen hakijan varmentajana toimivan Väestörekisterikeskuksen lukuun. Poliisin toimista rekisteröinnin yhteydessä on tarkemmin säädetty henkilökorttilaissa.

Rekisteröijä ohjeistaa hakemusten vastaanottajaa henkilön tunnistamisessa ja hakemusten vastaanottamisessa.

2.2.3. Kansalaisvarmenteen haltijan vastuut

Kansalaisvarmenne on haltijansa sähköinen henkilöllisyys eikä sitä tämän vuoksi saa luovuttaa toisen henkilön käytettäväksi

Kansalaisvarmenteen haltija on vastuussa sen käytöstä, sillä tekemistään oikeustoimista ja niiden taloudellisista seuraamuksista.

Henkilökortin sairausvakuutustiedoin jättäminen lukijalaitteeseen saattaa mahdollistaa kortin väärinkäytön. Lopettaessaan pääteistunnon tai jättäessään päätelaitteen valvomatta kansalaisvarmenteen haltijan vastuulla on ottaa henkilökortti sairausvakuutustiedoin pois lukijalaitteesta ja sulkea käytetyt sovellukset asianmukaisesti.

Henkilökortilla sairausvakuutustiedoin olevan kansalaisvarmenteen haltijan vastuu kansalaisvarmenteen käyttämisestä päättyy, kun hän on ilmoittanut sulkupalveluun tarvittavat tiedot kansalaisvarmenteen sulkemiseksi ja saatuaan puhelun vastaanottaneelta virkailijalta sulkemista koskevan ilmoituksen. Vastuun katkaisemiseksi sulkuilmoitus on tehtävä välittömästi, kun syy ilmoittamiseen on havaittu.

2.2.4. Kansalaisvarmenteeseen luottavan osapuolen vastuut

Kansalaisvarmenteeseen luottava osapuoli ei voi luottaa siihen ja sähköisen allekirjoituksen oikeellisuuteen vilpittömässä mielessä, mikäli kansalaisvarmenteen voimassaoloa ei ole tarkastettu sulkulistalta. Kansalaisvarmenteen hyväksyminen mainitussa tapauksessa vapauttaa Väestörekisterikeskuksen vastuusta. Kansalaisvarmenteeseen luottavan osapuolen on tarkistettava, että myönnetty varmenne vastaa käyttötarkoitustaan siinä oikeustoimessa, jossa sitä on käytetty.

2.2.5. Vastuiden rajoitukset

Varmennepalveluiden tuottamiseen liittyvä Väestörekisterikeskuksen vahingonkorvausvastuu määräytyy vahingonkorvauslain (412/1974) säännösten mukaisesti. Väestörekisterikeskusta koskevat myös lain vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain mukaiset varmentajan vastuut.

Väestörekisterikeskus ei vastaa PIN-tunnusten, PUK-koodin ja kansalaisvarmenteen haltijan yksityisten avainten paljastumisen seurauksena syntyvistä vahingoista, ellei paljastuminen välittömästi johdu Väestörekisterikeskuksen välittömästä toiminnasta.

Väestörekisterikeskus vastaa kansalaisvarmenteen haltijalle ja kansalaisvarmenteeseen luottavalle osapuolelle enintään aiheutuneista välittömistä vahingoista, mikäli vahinko johtuu Väestörekisterikeskuksen välittömästä toiminnasta.

Väestörekisterikeskus ei vastaa kansalaisvarmenteen haltijalle aiheutuneista välillisistä tai seurannaisvahingoista. Väestörekisterikeskus ei myöskään vastaa kansalaisvarmenteeseen luottavan osapuolen tai henkilökortin sairausvakuutustiedoin haltijan muun sopimuskumppanin mahdollisesti kärsimistä välillisistä tai seurannaisvahingoista.

Väestörekisterikeskus ei vastaa yleisten tietoliikenneyhteyksien eikä tietoverkkojen, esimerkiksi Internetin toimivuudesta eikä siitä, jos oikeustoimen suorittaminen estyy kansalaisvarmenteen haltijan käyttämän laitteen tai ohjelmiston toimimattomuudesta eikä siitä, että kansalaisvarmennetta käytetään vastoin sen käyttötarkoitusta.

Varmentajalla on oikeus keskeyttää palvelu muutos- tai huoltotoimien ajaksi. Sulkulistaa koskevista muutoksista tai huoltotoista ilmoitetaan etukäteen.

Varmentajalla on oikeus kehittää edelleen varmennepalvelua. Kansalaisvarmenteen haltijan tai kansalaisvarmenteeseen luottavan osapuolen on vastattava tämän vuoksi aiheutuvista omista kustannuksistaan eikä varmentaja ole velvollinen korvaamaan kansalaisvarmenteen haltijalle tai kansalaisvarmenteeseen luottavalle osapuolelle tällaisesta varmentajan kehittämistyöstä aiheutuvista kustannuksista.

Varmentaja ei vastaa varmennetta käytettäessä kansalaiselle ja organisaatiolle tarkoitetun varmenteeseen pohjautuvan verkkopalvelun tai sovelluksen virheistä tai niistä aiheutuvista kustannuksista.

Henkilökortin sairausvakuutustiedoin haltijan vastuu sillä olevan kansalaisvarmenteen käytämisestä päättyy, kun hän on ilmoittanut sulkupalveluun tarvittavat tiedot kansalaisvarmenteen sulkemiseksi ja saatuaan puhelun vastaanottaneelta virkailijalta ilmoituksen kansalaisvarmenteen sulkulistalle viemisestä. Vastuun katkaisemiseksi sulkuilmoitus on tehtävä välittömästi, kun syy ilmoittamiseen on havaittu.

2.3. Taloudellinen vastuu

2.3.1. Varmentaja

Varmennepalveluiden tuottamiseen liittyvä Väestörekisterikeskuksen vahingonkorvausvastuu määräytyy vahingonkorvauslain (412/1974) säännösten mukaisesti. Väestörekisterikeskusta koskevat myös vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain mukaiset varmentajan vastuut.

Väestörekisterikeskus vastaa kansalaisvarmenteeseen luottavalle osapuolelle enintään aiheutuneista välittömistä vahingoista, mikäli vahinko johtuu Väestörekisterikeskuksen toiminnasta.

2.3.2. Muut osapuolet

Kansalaisvarmenteeseen luottava osapuoli voi luottaa kansalaisvarmenteen ja sähköisen allekirjoituksen oikeellisuuteen, jos hän on tarkastanut, ettei kansalaisvarmennetta ole asetettu sulkulistalle eikä varmenteen voimassaoloaika ole päättynyt eikä hänellä ole muita syitä perustellusti epäillä varmenteen käytön oikeellisuutta.

Varmentaja vastaa kansalaisvarmenteesta sen mukaisesti kuin varmentaja on sitoutunut tässä varmennuskäytännössä ja kansalaisvarmennetta koskevassa varmennepolitiikassa.

2.3.3. Varmentajan taloushallinto

Väestörekisterikeskuksen tuottamat varmennepalvelut ovat sellaisen taloushallinnollisen järjestelmän ja valvonnan piirissä kuin on erikseen säädetty. Väestörekisterikeskus on valtiovarainministeriön alaisuudessa toimiva virasto. Väestörekisterikeskuksen taloushallinnon hoito perustuu valtion taloutta ohjaaviin lakeihin ja asetuksiin sekä valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin määräyksiin. Valtiontalouden tarkastusvirasto hoitaa talouden valvonnan. Lisäksi toiminnan tuloksellisuutta kuvataan vaikuttavuuden, taloudellisuuden ja tuottavuuden näkökulmasta.

2.4. Tulkinta ja täytäntöönpano

2.4.1. Sovellettava lainsäädäntö

Tämän varmennuskäytännön mukaisesti myönnetty allekirjoitusvarmenne täyttää Euroopan parlamentin ja neuvoston sähköisen allekirjoituksen direktiivin (1999/93/EY) laatuvarmenteelle asettamat vaatimukset.

Vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa (617/2009) on säädetty laatuvarmenteella tehdyistä sähköisistä allekirjoituksista. Henkilökortista sairausvakuutustiedoin on säädetty henkilökorttilaissa (829/1999) ja Väestörekisterikeskuksen myöntämistä varmenteista on säädetty laissa väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista (661/2009).

Varmennepalveluiden tuottamiseen liittyvä Väestörekisterikeskuksen vahingonkorvausvastuu määräytyy vahingonkorvauslain (412/1974) säännösten mukaisesti. Väestörekisterikeskusta koskevat myös vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun (617/2009) ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) mukaiset vaatimukset.

Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain mukaan laatuvarmenteella voidaan aina asioida viranomaishallinnossa.

Väestörekisterikeskus noudattaa henkilötietolain (523/1999) mukaista henkilötietojen hyvän käsittelyn periaatteita ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaista hyvää tietojenhallintatapaa. Väestörekisterikeskuksessa tietoturvallisuus turvataan mm. jatkuvalla koulutuksella. Väestörekisterikeskus on myös valmistanut käytännesäännöt sekä tietopalveluille että varmennepalveluille.

Väestörekisterikeskus hankkii rekisteröintiin ja henkilön tunnistamiseen liittyvät palvelut Poliisilta. Tässä toiminnassa Väestörekisterikeskus noudattaa julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetussa laissa (2007/223) noudatettuja säännöksiä. Poliisi on sopinut menettelytapoista Kelan kanssa, kun henkilökorttia sairausvakuutustiedoin haetaan Kelasta.

Väestörekisterikeskuksen asemasta on säädetty rekisterihallintolaissa (166/1996) ja -asetuksessa (248/1996).

Laatuvarmentajia valvoo Suomessa Viestintävirasto.

Väestörekisterikeskus vastaa siitä, että henkilökortilla sairausvakuutustiedoin oleva kansalaisvarmenne on luotu noudattaen laissa väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista (661/2009), laissa sähköisistä allekirjoituksista, laissa sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa ja varmennepolitiikassa esitettyjä menettelyjä ja henkilökortin sairausvakuutustiedoin hakijan antamien tietojen mukaisesti.

Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluita valvoo vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain mukainen valvontaelin Viestintävirasto, joka antaa määräykset ja suositukset laatuvarmennetoiminnasta. Väestörekisterikeskus ei tämän vuoksi osallistu vapaaehtoiseen akkreditointijärjestelmiin. Väestörekisterikeskuksen varmennetoimintaa valvoo Viestintävirasto ja henkilötietojen käsittely osalta Väestörekisterikeskus noudattaa henkilötietolakia. Väestörekisterikeskus on myös jatkuvassa yhteistyössä henkilötietojen käsittelyn osalta Tietosuojavaltuutetun kanssa.

Valitusten ja riitojen ratkaisussa sekä hallinnollisessa valvonnassa ja lainkäytössä noudetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Laatuvarmenteiden tuotannossa huomioon on otettava erityisesti laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista.

2.4.2. Erimielisyyksien ratkaiseminen

Väestörekisterikeskus vastaa kansalaisvarmenteita myöntäessään siitä, että kansalaisvarmenne täyttävää tässä varmennuskäytännössä sekä kansalaisvarmennetta koskevassa varmennepolitiikassa esitetyt vaatimukset.

Mahdolliset erimielisyydet ratkaistaan Suomen oikeusjärjestyksen mukaisesti. Valitusten ja riitojen ratkaisussa sekä hallinnollisessa valvonnassa ja lainkäytössä noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Laatuvarmenteen tuotannossa on huomioon otettava erityisesti laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista.

2.5. Maksut

Tässä kappaleessa on määritelty henkilökortilla sairausvakuutustiedoin olevan kansalaisvarmenteen käyttöön liittyvät maksut.

2.5.1. Kansalaisvarmenteen myöntäminen ja uusiminen

Henkilökortilla sairausvakuutustiedoin olevaa kansalaisvarmennetta haetaan Poliisin toimipisteestä tai siitä Kelan toimistosta, jonka kanssa Poliisi on tehnyt palvelusopimuksen ja toimiston henkilökunta täyttää yhteispalvelusopimuksessa määritellyt edellytykset. Henkilökortilla sairausvakuutustiedoin oleva kansalaisvarmenne myönnetään aina uuden hakemuksen perusteella noudattaen henkilökorttilaissa määriteltyä tunnistamismenettelyä. Henkilökortin sairausvakuutustiedoin hankintahinta määräytyy kulloisenkin valtiovarainministeriön asetuksen Väestörekisterikeskuksen suoritteista mukaisesti.

2.5.2. Kansalaisvarmenteen käyttöön liittyvät maksut

Varmentaja ei erikseen veloita kansalaisvarmenteen haltijaa kansalaisvarmenteen, sulkupalvelun tai julkisen hakemiston käytöstä. Yksittäiset verkkopalveluntarjoajat saattavat veloittaa oman palvelunsa käytöstä. Kansalaisvarmenteiden käyttö ei vaadi erillistä ilmoitusta tai lupaa varmentajalta

2.5.3. Kansalaisvarmenteen sulkulistamerkintään liittyvät maksut

Kansalaisvarmenteen ilmoittaminen sulkulistalle on maksutonta. Myös sulkulistojen noutaminen hakemistosta sekä kansalaisvarmenteen voimassaolon tarkistaminen sulkulistalta on maksutonta.

2.5.4. Muut maksut

Neuvontapalvelun käytöstä peritään erillinen maksu voimassaolevan hinnaston mukaisesti.

Jos palveluntarjoaja haluaa järjestää tietohuoltopalvelun kansalaisvarmenteen haltijan yksilöllivän tunnisteen ja oman taustajärjestelmänsä tunnistetietojen tai muiden päivitystietojen välillä, palveluntarjoaja voi hakea tietopalveluun tietojenluovutuslupaa Väestörekisterikeskukselta. Tämä palvelu hinnoitellaan voimassa olevan maksuperustelain ja valtiovarainministeriön asetuksen Väestörekisterikeskuksen suoritteiden maksuista mukaisesti.

2.6. Tietojen julkaiseminen ja saatavuus

2.6.1. Varmentajan tietojen julkaiseminen

Varmentaja julkaisee kaikki kansalaisvarmenteet ja sulkulistat maksuttomassa, yleisesti saatavilla olevassa julkisessa hakemistossa. Varmentaja julkaisee varmennepolitiikan, varmennuskäytännöt, varmennekuvauksen (PDS) sekä muut julkiset varmennepalvelujen tuottamiseen liittyvät dokumentit [www-sivuillaan](http://www.sivuillaan).

2.6.2. Julkaisutiheys

Kansalaisvarmenne julkaistaan julkisessa hakemistossa heti, kun se on luotu, ja se on hakemistossa koko voimassaolonsa ajan. Varmentaja julkaisee sulkulistan, joka on voimassa kahdeksan tuntia julkaisemisestaan. Tämä sulkulista päivitetään kerran tunnissa uudella sulkulistalla.

2.6.3. Tietojen saatavuus

Hakemisto- ja sulkulistatiedot ovat yleisesti saatavilla. Varmentajan julkaisemat julkiset FINEID-määrytykset ovat saatavilla varmentajan www-sivuilla. Varmennepolitiikat ja varmennuskäytännöt ovat niin ikään saatavilla varmentajan www-sivuilla.

2.6.4. Tietovarastot

Varmentajan julkaisemat tiedot ovat saatavilla varmentajan www-sivuilla. Varmennejärjestelmän luottamukselliset tiedot on talletettu varmentajan omaan, luottamukselliseen tietovarastoon. Varmentajan tiedot arkistoidaan voimassaolevien arkistosäännösten mukaisesti. Henkilötietojen käsittelyyn kiinnitetään erityistä huolellisuutta ja Väestörekisterikeskus on julkaissut varmennepalveluiden tuottamisesta erityiset henkilötietolain mukaiset käytäntösäännöt. Varmentaja on valmistellut myös varmennejärjestelmän jokaiselta osa-alueelta henkilötietolain mukaisen rekisteriselosteen henkilötietojen käsittelyn osalta.

Kansaneläkelaitos pitää rekisteriä niistä henkilökortin hakijoista, joiden henkilökorttiin merkitään sairausvakuutustiedot

2.7. Tietoturvatarkastus

Laatuvarmentajia valvova Viestintävirasto voi tarkastaa varmentajan toiminnan laissa vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista säädetyin edellytyksin.

2.7.1. Tarkastusten tiheys

Väestörekisterikeskus tekee tietoturvatarkastuksen teknisten toimittajiensa toimitiloista, laitteista ja toiminnasta tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastus tehdään vähintään kerran vuodessa ja aina, kun uusi sopimuskausi alkaa. Tarkastusmenettelyssä Väestörekisterikeskus noudattaa ISO/IEC 27001 -tietoturvastandardin mukaisia menettelytapoja.

Tarkastuksen avulla selvitetään toimiiko tekninen toimittaja sopimuksen mukaisesti ottaen huomioon tietoturvastandardien vaatimukset. Pääsääntöisesti teknistä toimittajaa arvioidaan ISO/IEC 27001 -standardin sekä Viestintäviraston määräysten mukaisesti.

2.7.2. Tarkastaja

Väestörekisterikeskuksen tietoturvatarkastuksen tekee Väestörekisterikeskuksen tietoturva-päällikkö tai ulkopuolinen tarkastaja, joka on erikoistunut varmennepalveluihin liittyvien teknisten toimittajien auditointiin.

2.7.3. Tarkastuksen kohteet ja kattavuus

Tarkastuksen kohteet määräytyvät laissa vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista tai Väestörekisterikeskuksen suorittaessa tarkastusta tietoturvastandardin ISO/IEC 27001, Väestörekisterikeskuksen tietoturvapoliittikan tai teknisten toimitussopimusten mukaisesti.

Tarkastus tehdään ottaen huomioon tietoturvan kahdeksan osa-alueen toteutus. Tarkastettavia tietoturvallisuuden ominaisuuksia ovat luottamuksellisuus, eheys ja käytettävyys.

Tarkastus kattaa Viestintäviraston antamat määräykset varmentajan toiminnan tietoturvallisuudesta.

Tarkastuksessa verrataan politiikkaa, varmennuskäytäntöä ja soveltamisohjeita koko varmenneorganisaation ja -järjestelmän toimintaan. Väestörekisterikeskuksen valvoo, että soveltamisohjeet ovat yhdenmukaiset varmennepoliittikan kanssa.

Tarkastuksissa otetaan huomioon hallinnollisen tietoturvallisuuden lisäksi eri palveluntoimittajia mm. seuraavan jaottelun mukaisesti:

Sulkupalvelu:

- Tietoliikenneturvallisuus
- Henkilöstöturvallisuus
- Fyysinen turvallisuus

Varmennetuotanto:

- työnjaot ja kunkin tehtävät – henkilöstöturvallisuus
- fyysinen turvallisuus
- Varmentajan avaimiin liittyvä turvallisuus
- Varmenteiden tuotantojärjestelmä ja varajärjestelmä
- tietoliikenneturvallisuus

Korttituotanto:

- tuotantolinja kokonaisuutena päästä päähän
- laadunvalvonta korttien tuotannossa
- tietoliikenneturvallisuus
- henkilöstöturvallisuus
- fyysinen turvallisuus

Hakemistopalvelu:

- käytetyt komponentit
- hallintayhteydet
- hakemiston ylläpito ja toiminta vikatilanteissa
- henkilöstöturvallisuus
- tietoliikenneturvallisuus
- fyysinen turvallisuus

HelpDesk -toiminta:

- tietoliikenneturvallisuus
- henkilöstön ammattitaito ja koulutus
- menettelyprosessi erilaisissa apu-toiminnoissa

2.7.4. Poikkeamista johtuvat toimenpiteet

Havaitut poikkeamat kirjataan tarkastusraporttiin ja niihin reagoidaan lain, tietoturvastandardin ISO 27001 ja voimassa olevien toimitussopimusten mukaisesti.

2.7.5. Tarkastuksen tuloksesta tiedottaminen

Tarkastuksen tuloksesta tiedotetaan lain, tietoturvastandardin ISO/IEC 27001, Väestörekisterikeskuksen tietoturvapoliittikan ja voimassa olevien toimitussopimusten mukaisesti. Sisäiseen käyttöön tarkoitettu yksityiskohtainen määrämuotoinen tarkastustulos on luottamuksellinen eikä siitä anneta tietoja julkisuuteen. Määrämuotoiset raportit laaditaan erikseen organisaation ulkopuoliseen käyttöön.

Väestörekisterikeskus tiedottaa tarkastuksen tuloksista Viestintävirastolle vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain sekä Viestintäviraston määräysten ja suositusten mukaisesti.

2.8. Tietojen julkaiseminen

2.8.1. Varmentajan julkaisemat tiedot

Varmennejärjestelmän tiedot ovat luottamuksellisia, elleivät ne perustu henkilötietolain, viranomaisten julkisuudesta annetun lain, väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) tai vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain säännöksiin tietojen luovuttamisesta tai varmentajan varmennepolitiikassa tai varmennuskäytännössä määriteltäviin tarkoituksiin.

2.8.2. Julkiset tiedot

Julkisen hakemiston ja sulkulistan tiedot ovat julkisia, samoin varmennuskäytännöt ja varmennepolitiikassa määritellyt tiedot sekä julkaistut FINEID-määritykset.

2.8.3. Kansalaisvarmenteen voimassaolon päättymiseen tai keskeyttämiseen liittyvät tiedot

Kansalaisvarmenteen voimassaoloaika on merkitty kansalaisvarmenteeseen. Kesken voimassaoloajan suljetut kansalaisvarmenteet julkaistaan yleisesti saatavilla olevalla sulkulistalla.

2.8.4. Viranomaisille luovutettavat tiedot

Viranomaisille luovutettavat tiedot määritellään voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

2.8.5. Muut tiedot

Varmennejärjestelmän tietoja ei luovuteta kuin edellä tässä kappaleessa mainittuihin tarkoituksiin.

2.8.6. Varmenteen haltijan pyynnöstä tapahtuva tiedon luovuttaminen

Varmenteen haltijalla on oikeus saada häntä koskevia tietoja, esimerkiksi henkilötietoja, voimassaolevan lainsäädännön mukaisesti.

2.8.7. Muut tiedon luovuttamiseen liittyvät periaatteet

Varmentajan luotettavuuden vuoksi on olennaista, että Väestörekisterikeskus huolehtii kaikki keinoin sille varmennetoiminnan yhteydessä tulevan luottamuksellisen aineiston salassa pitämisestä ja hyvästä tietojenhallintatavasta, ellei viranomaisten oikeudesta saada tietoa varmennejärjestelmän toiminnasta muuta johdu.

Väestörekisterikeskus noudattaa henkilötietojen käsittelyssä henkilötietolakia sekä erityislainsäädäntöä. Väestörekisterikeskus on valmistellut käytäntösäännöt sekä tietojen luovuttamisen että varmennetoiminnan yhteydessä tapahtuvasta henkilötietojen käsittelystä. Henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan erityistä huolellisuutta.

2.9. Immateriaalioikeudet

Väestörekisterikeskus omistaa kaikki varmenteisiin ja dokumentaatioon liittyvät tiedot teknisten toimitussopimusten mukaisesti. Väestörekisterikeskus omistaa täydet omistus- ja käyttöoikeudet tähän varmennuskäytäntöön.

3. Varmenteen hakijan tunnistaminen

3.1. Rekisteröinti

Luvuissa 4.1 – 4.3 esitetään ne käytännöt ja toimintaprosessit, joita noudatetaan varmenteen hakijoiden tunnistamisessa ja todentamisessa.

Varmenteen hakijan oikeudet ja velvollisuudet on mainittu hakemusasiakirjassa ja yleisissä käyttöohjeissa, jotka muodostavat varmenteen hakijan kanssa tehtävän sopimuksen. Hakemusasiakirjassa on tiedot kummankin osapuolen oikeuksista ja velvollisuuksista.

Hakemusasiakirjassa ja käyttöehdoissa mainitaan selkeästi, että kansalaisvarmenteen hakija vahvistaa allekirjoituksellaan annettujen tietojen oikeellisuuden sekä hyväksyy kansalaisvarmenteen luomisen ja julkaisun julkisessa hakemistossa. Samalla hakija hyväksyy kansalaisvarmenteen käyttöön liittyvät säännöt ja ehdot sekä huolehtii kansalaisvarmenteen ja niiden PIN-tunnusten säilyttämisestä sekä mahdollisen väärinkäytön tai kortin katoamisen ilmoittamisesta.

Varmentajan ja rekisteröijän, hakemuksen vastaanottajan, kortinvalmistajan sekä muiden varmennepalveluiden osa-alueita tuottavien toimittajien kesken on laadittu sopimus, joka ilmaisee kiistattomasti kaikkien osapuolten oikeudet, vastuut ja velvoitteet.

Kansalaisvarmenteen hakija vastaa siitä, että kaikki kansalaisvarmenteen kannalta olennaiset tiedot, jotka kansalaisvarmenteen hakija on antanut varmentajalle, rekisteröijälle tai hakemuksen vastaanottajalle, ovat oikeita. Kansalaisvarmenteen haltijan on käytettävä kansalaisvarmennetta vain sen käyttötarkoitusten mukaisesti.

Kun Varmentaja myöntää kansalaisvarmenteen, se samalla hyväksyy varmennehakemuksen.

Kansalaisvarmenteen hakija voi halutessaan tallettaa sähköpostiosoitteen sekä varmenteeseen että väestötietojärjestelmään. Sähköpostiosoite merkitään sekä varmenteeseen että väestötietojärjestelmään hakijan ilmoittamassa muodossa. Kansalaisvarmenteeseen merkitty sähköpostiosoite talletetaan julkiseen hakemistoon samoin kuin muu kansalaisvarmenteen tietosisältö. Sähköpostiosoitetta ei voi muuttaa kansalaisvarmenteen voimassaoloaikana.

Kansalaisvarmenteen haltijalla on mahdollisuus vaihtaa alkuperäiset PIN-tunnukset uusiksi tunnuksiksi. Kansalaisvarmenteen käyttäminen sähköisissä verkkopalveluissa edellyttää tähän tarvittavan kortinlukijaohjelmiston hankkimista. Väestörekisterikeskuksen Internet-sivuilta <http://www.fineid.fi> voi varmenteen haltija ladata käyttöönsä kansalaisvarmenteen käyttämisessä tarvittavan kortinlukijaohjelmiston, jonka avulla on myös mahdollista vaihtaa henkilökortilla sairausvakuutustiedoin olevat PIN-tunnukset.

Kansalaisvarmenteen haltijan vastuulla on estää hänelle kuuluvien yksityisten avaintensa ja niihin liittyvien PIN-tunnusten käyttäminen käyttöehtojen vastaisella tavalla huolehtimalla kortistaan ja tunnusluvuistaan käyttöehdoissa mainitulla tavalla.

Varmenteen haltijan on ilmoitettava välittömästi kansalaisvarmenteensa sulkupalveluun, mikäli hän epäilee, että sopimusehtojen vastainen käyttö on tullut mahdolliseksi.

3.1.1. Nimeämiskäytännöt

Väestörekisterikeskuksen juurivarmentaja on:

CN (Common name) = VRK Gov. Root CA

OU (Organizational unit) = Varmennepalvelut

OU (Organizational unit) = Certification Authority Services

O (Organization) = Väestörekisterikeskus CA

S (State) = Finland

C (Country) = FI

Väestörekisterikeskuksen kansalaisvarmenteiden varmentaja on:

CN (Common name) = VRK Gov. CA for Citizen Qualified Certificates

OU (Organizational unit) = Valtion kansalaisvarmenteet

O (Organization) = Väestörekisterikeskus CA

S (State) = Finland

C (Country) = FI

Varmenteen haltijan nimeämiskäytäntö kansalaisvarmenteissa:

(Serial Number) = Sähköinen asiointitunnus (SATU)

SN (Surname) = Sukunimi

G (Given name) = Etunimi

CN (Common name) = Sukunimi Etunimi SATU

C (Country) = FI

E (EmailAddress) = Sähköpostiosoite (valinnainen)

Varmentajan julkinen avain sijoitetaan varmentajan varmenteeseen, julkiseen hakemistoon ja kansalaisvarmenteen haltijan toimikortille. Kansalaisvarmenteen sisältävään henkilökorttiin sairausvakuutustiedoin on henkilön visuaalista tunnistamista varten yksilöity kortinhaltijan valokuva ja allekirjoitusnäyte.

Kansalaisvarmenteella olevat tiedot määrittelevät kansalaisvarmenteen haltijan yksikäsitteisesti. Varmentaja selvittää tarvittaessa varmenteen hakijan virallisen henkilöllisyyden.

3.1.2. Yksityisten avainten toimittaminen kansalaisvarmenteen haltijalle

Kansalaisvarmenteeseen liittyvät, kortin teknisessä osassa luodut yksityiset avaimet toimitetaan kansalaisvarmenteen hakijalle kortin luovutuksen yhteydessä. Teknisessä osassa luoduista yksityisistä avaimista ei ole eikä niistä voi myöhemminkään valmistaa kopiota.

Kansalaisvarmenteen sisältävä henkilökortti sairausvakuutustiedoin luovutetaan kansalaisvarmenteen hakijalle varmentajaa edustavan rekisteröijän kanssa sovitun menettelyn mukaisesti.

Kortinvalmistaja postittaa kansalaisvarmenteen käytön kannalta välttämättömät perus- ja allekirjoitustunnukset hakemuksessa mainitulle henkilölle hakemuksessa mainittuun osoitteeseen.

3.2. Avainparin uusiminen

Kansalaisvarmenteella olevia julkisia avaimia ja sirulla olevia yksityisiä avaimia ei voi uusia. Uusien avainparien muodostaminen edellyttää uutta kansalaisvarmennetta.

Kansalaisvarmenteen uusimisessa noudatetaan samoja menettelyjä kuin varmennetta ensi kertaa haettaessa.

3.3. Avainparin uusiminen varmenteen sulkulistalle asettamisen jälkeen

Kansalaisvarmenteella olevia julkisia avaimia ja sirulla olevia yksityisiä avaimia ei voi uusia. Uusien avainparien muodostaminen edellyttää uutta kansalaisvarmennetta.

Kansalaisvarmenteen uusimisessa noudatetaan samoja menettelyjä kuin varmennetta ensi kertaa haettaessa.

3.4. Sulkupyynnön tekijän tunnistaminen

Kansalaisvarmenteen haltija voi halutessaan saada varmenteen suljettavaksi ennen kansalaisvarmenteen voimassaoloajan päättymistä.

Sulkupyynnön menettely

Varmenteen sulkupyynnön tekee ensisijaisesti varmenteen haltija huomatessaan henkilökortilla olevan varmenteen kadonneen tai jos varmenteen väärinkäyttö on tullut mahdolliseksi. Sulkupyynnön voi kuitenkin tehdä esimerkiksi kortinvalmistaja tai rekisteröijä.

Sulkupyynnön tekeminen on tehtävä välittömästi, kun on syytä epäillä kansalaisvarmenteen väärinkäyttöä esimerkiksi katoamisen tai anastamisen vuoksi. Kansalaisvarmenteen voidaan sulkea soittamalla maksuttomaan yleiseen sulkupalvelunumeroon +358 800 162.

Kaikki sulkupyynnot, sulkemisen perusteet, sulkupyynnön tekijän tunnistustapa ja pyyntöä seuranneet varmentajan toimenpiteet arkistoidaan. Sulkupyynnöitä koskevat puhelut nauhoitetaan.

Kansalaisvarmenteen sulkupyynnön tekijän tunnistaminen

Sulkupyynnön tekijän tunnistaminen tapahtuu tarkistamalla soittajan henkilökohtaiset tiedot. Mikäli soittaja on eri henkilö kuin suljettavan kansalaisvarmenteen haltija, tunnistetaan soittajan lisäksi myös kansalaisvarmenteen haltija.

Kansalaisvarmenteen haltijan tunnistetietojen perusteella saadaan selville sulkupyynnön mahdollistava kansalaisvarmenteen yksilöivä tieto.

Mikäli sulkupyynnön tekee rekisteröijä tai kortinvalmistaja, suoritetaan tunnistus luvussa 4.4.3 kuvatulla tavalla.

4. Toiminnalliset vaatimukset

4.1. Kansalaisvarmenteen hakeminen

Kansalaisvarmenteen hakijan oikeudet ja velvollisuudet on mainittu hakemusasiakirjassa ja ennen kansalaisvarmennehakemuksen allekirjoittamista annettavissa yleisissä käyttöohjeissa, jotka muodostavat kansalaisvarmenteen hakijan kanssa tehtävän sopimuksen. Hakemusasiakirjassa on tiedot kummankin osapuolen oikeuksista ja velvollisuuksista. Kun kansalaisvarmenteen hakija hakee varmennetta, hän hyväksyy samalla yleiset käyttöehdot.

Hakemusasiakirjassa ja käyttöohjeissa mainitaan selkeästi, että kansalaisvarmenteen hakija vahvistaa allekirjoituksellaan annettujen tietojen oikeellisuuden sekä hyväksyy varmenteen luomisen ja julkaisun julkisessa hakemistossa. Samalla hakija hyväksyy kansalaisvarmenteen käyttöön liittyvät säännöt ja ehdot sekä huolehtii kansalaisvarmenteen ja PIN-tunnusten säilyttämisestä sekä mahdollisen väärinkäytön tai varmenteiden/henkilökortin sairausvakuutustiedoin katoamisen ilmoittamisesta.

Varmentajan ja rekisteröijän, hakemuksen vastaanottajan, kortinvalmistajan sekä muiden varmennepalveluiden osa-alueita tuottavien toimittajien kesken on laadittu sopimus, joka ilmaisee kiistattomasti kummankin osapuolen oikeudet, vastuut ja velvoitteet.

Kansalaisvarmennetta haetaan käymällä henkilökohtaisesti rekisteröijänä toimivan poliisiviranomaisen luona tai muussa rekisteröintipisteessä tai hakemuksen vastaanottajan luona Kansaneläkelaitoksen toimistossa. Varmennetta haettaessa Poliisin toimipisteestä henkilöllisyys tarkistetaan voimassa olevasta, poliisin myöntämästä henkilöllisyyden osoittavasta asiakirjasta, joita ovat henkilökortti ja passi. Hyväksyttäviä tunnistamisasiakirjoja ovat myös Euroopan talousalueen jäsenvaltion, Sveitsin tai San Marinon viranomaisen myöntämä voimassa oleva passi tai henkilökortti ja muun valtion viranomaisen myöntämä voimassa oleva passi. Kun hakemus jätetään Kelan toimistoon, tunnistus tapahtuu samojen asiakirjojen nojalla kuin haettaessa varmennetta Poliisin toimipisteestä. Jos hakijalla ei ole em. asiakirjoja, poliisi tunnistaa hakijan henkilöllisyyden muilla tavoin. Tieto tunnistustavasta merkitään ha-

kemuslomakkeeseen ja rekisteröintipisteen virkailija vahvistaa omalla allekirjoituksellaan, että henkilöllisyyden tunnistus on tapahtunut.

Henkilön esittämiä tietoja verrataan Väestötietojärjestelmän tietoihin.

4.2. Kansalaisvarmenteen myöntäminen

Varmentaja myöntää kansalaisvarmenteen hyväksyessään varmennehakemuksen.

Varmentaja vastaa myöntäessään kansalaisvarmenteen, että sen tietosisältö on oikea sen luovuttamishetkellä.

4.3. Kansalaisvarmenteen vastaanottaminen

Kansalaisvarmenne voidaan noutaa henkilökohtaisesti rekisteritoimipisteestä Poliisin paikallistoimipisteestä.

Kansalaisvarmenteen hakijalle korostetaan varmenteen luovutushetkellä, että yksityisistä avaimista ei ole eikä niistä voi myöhemminkään valmistaa kopiota.

4.4. Kansalaisvarmenteen voimassaoloaika ja varmenteen sulkeminen

4.4.1. Kansalaisvarmenteen sulkemisen edellytykset

Kansalaisvarmenne on asetettava sulkulistalle, kun on syytä epäillä väärinkäyttöä esimerkiksi sen katoamisen tai anastamisen vuoksi. Kansalaisvarmenne voidaan sulkea soittamalla maksuttomaan sulkupalvelunumeroon. Sulkupyynnö on tehtävä välittömästi sen jälkeen, kun epäily väärinkäytön mahdollisuudesta on syntynyt.

Kansalaisvarmenteen haltijan vastuulla on suojata hänelle kuuluvien yksityisten avaintensa ja niihin liittyvien PIN-tunnusten käyttäminen käyttöehtojen vastaiselta tavalta, huolehtimalla henkilökortistaan sairausvakuutustiedoin ja tunnusluvuistaan käyttöehdoissa mainitulla tavalla.

4.4.2. Sulkupyynnön tekijä

Kansalaisvarmenteen sulkupyynnön tekee ensisijaisesti sen haltija. Mikäli soittaja on eri henkilö kuin suljettavan varmenteen haltija, tunnistetaan haltijan lisäksi myös soittaja.

Sulkupyynnön voi tehdä myös varmentaja, kortinvalmistaja tai rekisteröijä. Varmenteen sulkemista pyytäneen henkilön todentamiseen käytetty menetelmä kirjataan.

Varmenteen sulkemisen perusteet, ajankohta ja suorittajan tiedot talletetaan.

4.4.3. Sulkutapahtuma

Kansalaisvarmenteen sulkeminen voidaan tehdä seuraavilla tavoilla:

- a) Puhelinsoitolla sulkupalveluun
- b) Käymällä rekisteröijän luona

Hakemusten vastaanottaja neuvoo varmenteen sulkemisessa.

Tieto kansalaisvarmenteen viennistä sulkulistalle on julkisesti saatavilla viimeistään tunnin kuluttua siitä, kun sulkupyynnö on todettu päteväksi ja hyväksyty. Sulkulista on voimassa kahdeksan tuntia.

1. Henkilökortin sairausvakuutustiedoin peruuttaminen

Poliisi peruuttaa henkilökortin sairausvakuutustiedoin aina kortinhaltijan sitä pyytäessä. Alaikäiselle annettu henkilökortti sairausvakuutustiedoin peruutetaan myös silloin, jos alaikäisen huoltaja peruuttaa suostumuksensa. Henkilökortti sairausvakuutustiedoin voidaan peruuttaa, jos se on kadonnut, anastettu, turmeltunut, sen merkintöjä on muutettu tai sitä käytää oikeudettomasti muu kuin se, jolle henkilökortti sairausvakuutustiedoin on annettu. Henkilökortti sairausvakuutustiedoin voidaan lisäksi peruuttaa, jos kansalaisvarmenteeseen tarkoitettuja tietoja on muutettu.

Henkilökortti sairausvakuutustiedoin voidaan peruuttaa, kun henkilö ei ole enää Suomessa vakuutettu tai hän ei ole oikeutettu kortille merkittyihin korvauksiin tai jos henkilökortille merkittyjä sairausvakuutustietoja on oikeudettomasti muutettu. Kela pyytää poliisia peruuttamaan henkilökortin sairausvakuutustiedoin ja asiakasta pyydetään ottamaan yhteyttä poliisiin henkilökortin sairausvakuutustiedoin uusimiseksi. Jos henkilö ei ole enää sairausvakuutettu, hän ei voi saada uutta henkilökorttia sairausvakuutustiedoin. Poliisilla on oikeus henkilökortin peruuttamiseen ja pois ottamiseen henkilökorttilain perusteella.

Poliisi tekee ilmoituksen sulkupalveluun peruuttamansa henkilökortin sairausvakuutustiedoin kansalaisvarmenteiden sulkemiseksi aina henkilökortin sairausvakuutustiedoin voimassaolon aikana sekä voimassaoloajan päätyttyä aina silloin, kun henkilökortti sairausvakuutustiedoin on kadonnut tai anastettu. Mikäli henkilökortin sairausvakuutustiedoin haltija haluaa tehdä sulkuilmoituksen kansalaisvarmenteen sulkemiseksi ennen peruutuksen tekemistä, hänen on itse tehtävä ilmoitus sulkupalveluun.

2. Kansalaisvarmenteen käytön estäminen muilla tavoilla

Kortinhaltija on vastuussa kansalaisvarmenteen sulkemisesta. Kansalaisvarmenteen voidaan kortinhaltijan ilmoituksesta merkitä sulkulistalle, jolloin Väestörekisterikeskuksen myöntämän kansalaisvarmenteen käyttö estyy. Sen sijaan kortin teknisellä alustalla mahdollisesti olevia muita sovelluksia voidaan edelleen käyttää niiden käyttötarkoitusten mukaisesti. Kansalaisvarmenteiden käytön estäminen ei vaikuta henkilökortin sairausvakuutustiedoin hyväksyttävyyteen henkilökorttina ja Suomen kansalaisella matkustusasiakirjana.

Kansalaisvarmenteen suljetaan soittamalla sulkupalvelunumeroon. Kansalaisvarmenteen haltijan vastuu päättyy, kun sulkupyynnön mahdollistava yksilöivä ilmoitus on vastaanotettu. Samalla hetkellä päättyy kansalaisvarmenteen haltijan vastuu kansalaisvarmenteen käytöstä. Tarvittaessa ilmoituksen voi tehdä myös muu henkilö, jolloin varmistetaan ilmoittajan henkilöllisyys ja yhteys peruutettavan henkilökortin sairausvakuutustiedoin haltijaan.

Sulkupalvelu ilmoittaa kansalaisvarmenteen sulkupyynnön tekijälle saman puhelun aikana sulkupyynnön onnistumisesta.

Mikäli kansalaisvarmenteen haltijalle luovutetun kansalaisvarmenteen sulkupyynnön tekijä on eri henkilö kuin kansalaisvarmenteen haltija ja sulkupyynnö ei johdu kansalaisvarmenteen haltijan yhteydenotosta varmentajaan tai rekisteröijään, ilmoitetaan kansalaisvarmenteen sulkutapahtumasta myös kirjeitse kansalaisvarmenteen haltijalle.

Suljettua varmennetta ei voi palauttaa käyttöön.

3. Henkilökortin sairausvakuutustiedoin käytön estäminen henkilökorttina, Kela-korttina ja Suomen kansalaisella matkustusasiakirjana

Kortinhaltija voi tehdä henkilökortin sairausvakuutustiedoin katoamisesta tai anastuksesta ilmoituksen poliisille. Poliisi tekee ilmoituksesta merkinnän poliisin henkilökorttirekisteriin eikä korttia hyväksytä henkilökorttina sairausvakuutustiedoin tai matkustusasiakirjana. Poliisi ilmoittaa Kelalle kadotetusta tai anastetusta henkilökortista sairausvakuutustiedoin. Poliisi ilmoittaa myös katoamiseen ja anastamiseen liittyvän ilmoituksen yhteydessä kortin teknisessä osassa olevan kansalaisvarmenteen sulkulistalle. Kortinhaltijan ilmoitettua henkilökorttinsa sairausvakuutustiedoin löytymisestä poliisille löytymisestä tehdään merkintä henkilökorttirekisteriin. Henkilökortti hyväksytään merkinnän jälkeen henkilökorttina tai Suomen kansalaisella matkustusasiakirjana tai Kela-korttina.

Uuden henkilökortin sairausvakuutustiedoin luovuttamisen yhteydessä poliisivirkailija leikkaa rauenneen henkilökortin sairausvakuutustiedoin oikeasta alakulmasta valokuvan kohdalta kulman pois. Henkilökortin sairausvakuutustiedoin haltija voi kuitenkin käyttää tällä tavoin kelpaamattomaksi tehtyä korttia salaamiensa asiakirjojen ja tiedostojen hallintaan sekä hyödyntää edelleen kortille mahdollisesti itse tallettamiaan sovelluksia ja tietoja.

4. Kansalaisvarmenteen sulkeminen Väestörekisterikeskuksen toimesta

Väestörekisterikeskus sulkee kansalaisvarmenteen aina silloin, kun kansalaisvarmenteen haltijan kuolemasta on tullut tieto Väestörekisterikeskukselle. Väestörekisterikeskus tekee tätä koskevan ilmoituksen kuolleen kansalaisvarmenteen haltijan oikeudenomistajille.

Väestörekisterikeskus voi sulkea yksityisellä avaimellaan allekirjoitetut kansalaisvarmenteet, mikäli on syytä epäillä Väestörekisterikeskuksen yksityisten avainten paljastuneen tai joutuneen väärin käsiin.

Väestörekisterikeskus sulkee myöntämänsä kansalaisvarmenteet, mikäli kansalaisvarmenteen tietosisällössä havaitaan virhe.

Kaikki paljastuneella avaimella myönnetyt ja voimassa olevat kansalaisvarmenteet on suljettava yhdellä tai useammalla sulkulistalla, joiden voimassaoloaika ei lakkaa ennen kuin viimeisen suljetun kansalaisvarmenteen voimassaoloaika on päättynyt.

Mikäli Väestörekisterikeskuksen kansalaisvarmenteiden luonnissa käyttämä yksityinen avain tai muu tekninen menetelmä on paljastunut tai tullut muutoin käyttökelvottomaksi, Väestörekisterikeskuksen on ilmoitettava tapahtuneesta kaikille kortinhaltijoille ja Viestintävirastolle asianmukaisella tavalla.

Väestörekisterikeskus voi sulkea kansalaisvarmenteen erityisestä syystä.

4.4.4. Sulkutapahtuman ajoitus

Kansalaisvarmenteen sulkeminen toteutetaan välittömästi sulkupyynnön yhteydessä.

4.4.5. Varmenteen voimassaolon keskeyttämiseen liittyvät vaatimukset

Kansalaisvarmenteen voimassaoloa ei voi keskeyttää tilapäisesti. Suljettua kansalaisvarmenettä ei voi palauttaa käyttöön.

4.4.6. Keskeyttämispyynnön tekijä

Kansalaisvarmenteen voimassaoloa ei voi keskeyttää tilapäisesti.

4.4.7. Keskeyttämispyynnön tekeminen

Kansalaisvarmenteen voimassaoloa ei voi keskeyttää tilapäisesti.

4.4.8. Keskeyttämisajan rajoitukset

Kansalaisvarmenteen voimassaoloa ei voi keskeyttää tilapäisesti.

4.4.9. Sulkulistan julkaisu tiheys

Tieto kansalaisvarmenteen viennistä sulkulistalle on julkisesti saatavilla viimeistään tunnin kuluttua siitä, kun sulkupyynnö on todettu päteväksi ja hyväksyty. Sulkulista on voimassa kahdeksan tuntia.

Sulkulista sisältää seuraavan sulkulistan julkaisuajankohdan.

Uusi sulkulista julkaistaan viimeistään voimassaolevan sulkulistan voimassaolon päättymisajankohtaan mennessä.

Järjestelmäpäivityksissä ja muissa poikkeavissa tilanteissa VRK voi julkaista sulkulistoja eri julkaisu tiheyksillä ja pidennetyillä voimassaoloajoilla.

4.4.10. Sulkulistatarkistukseen liittyvät vaatimukset

Varmenteeseen luottavan osapuolen velvollisuudet on kuvattu luvussa 2.1.4.

4.4.11. Suorakäyttöinen varmenteen tilan tarkistaminen

Varmentaja ei toistaiseksi tarjoa suorakäyttöistä varmenteen tilan tarkistuspalvelua eli OCSP-palvelua. Varmentaja julkaisee suljetuista varmenteista sulkulistan.

4.4.12. Suorakäyttöiseen varmenteen tilan tarkistamiseen liittyvät vaatimukset

Varmentaja ei toistaiseksi tarjoa suorakäyttöistä varmenteen tilan tarkistuspalvelua.

4.4.13. Varmenteen haltijan yksityisen avaimen paljastumista koskevat erityisvaatimukset

Varmenteen haltijan vastuulla on suojata yksityisten avaintensa käyttö huolehtimalla mikro-sirustaan tai kortistaan ja tunnusluvuistaan käyttöehdoissa mainitulla tavalla. Varmenteen haltijan on ilmoitettava varmenteet välittömästi sulkulistalle, mikäli hän epäilee, että sopimusehtojen vastainen käyttö on tullut mahdolliseksi.

4.5. Järjestelmän valvonta

Varmentaja tallettaa järjestelmän valvontaa varten lokitietoa varmennetuotannon tapahtumista, varmennejärjestelmän käyttöoikeuksien hallinnasta, laitekokoonpanosta, varusohjelmista ja sovellusohjelmista muutoksineen, varmistuksista sekä niiden palautuksista. Varmentaja valvoo myös toimintaan liittyviä asiakirjoja. Havaituista poikkeamista raportoidaan sovitulla tavalla.

4.6. Kansalaisvarmenteisiin liittyvien tietojen arkistointi

4.6.1. Talletettava aineisto

Arkistoinnissa sovelletaan yleislakina arkistolain (831/1994) säännöksiä. Oikeus tietojensaantiin määräytyy viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Kansalaisvarmenteiden arkistoinnissa osalta sovelletaan lisäksi, mitä sähköisen asioinnin lainsäädännössä on arkistoinnista määrätty. Varmennerekisterin tiedot säilytetään 10 vuoden ajan kansalaisvarmenteiden voimassaolon päättymisestä. Varmentajan arkistoi seuraavat tiedot:

- a) Hakijan allekirjoittaman hakulomakkeen, tositteen henkilökortin sairausvakuutustiedoin ja siihen liittyvien yleisten käyttöehtojen vastaanottamisesta
- b) Poliisin myöntämän henkilökortin sairausvakuutustiedoin tiedot kerätään poliisin ylläpitämään henkilökorttirekisteriin josta vastaa poliisi.
- c) Kelan tekemät sairausvakuutustietoja koskevat ratkaisut tallennetaan Kelan ylläpitämään rekisteriin.
- d) Myönnettyt kansalaisvarmenteet, niiden tietosisältö ja elinkaaren hallintaan liittyvät lisätiedot siitä hetkestä, kun kansalaisvarmenteen voimassaoloaika on päättynyt tai siitä kun kansalaisvarmenne on suljettu.
- e) Varmentajan yksityisen avaimen luomiseen ja uusintaan liittyvät tapahtumat
- f) Kansalaisvarmenteen sulkupyynnöt
- g) Julkiseen hakemistoon lähetetyt sulkulistat ja muu kansalaisvarmenteen sulkemiseen liittyvä tieto
- h) Voimassaoleva ja aikaisemmin julkaistut varmennepolitiikat ja niitä vastaavat varmennuskäytännöt
- i) Varmennejärjestelmän käyttäjiksi rekisteröityjen varmennejärjestelmän ylläpitäjien ja varmennejärjestelmän käyttäjien suorittamat toimenpiteet taltioidaan lokitiedostoihin.
- j) Tarkastusraportit ja pöytäkirjat käsittäen tietoturvatarkastukset ja järjestelmän auditoinnin

Arkistotiedot säilytetään varmentajana toimivaa viranomaista koskevien säännösten mukaisesti.

4.6.2. Arkistojen suojaus

Poliisi säilyttää henkilökortin sairausvakuutustiedoin hakemiseen, henkilön tunnistamiseen ja kortin luovutukseen liittyvät arkistoitavat asiakirjat asianmukaisissa tiloissa.

Arkistoitava tieto säilytetään korkean turvatason tiloissa, joissa on pääsynvalvonta.

4.6.3. Arkistotietojen varmistusmenettelyt

Varmuuskopiot varastoidaan fyysisesti erilliseen tilaan alkuperäisistä tiedoista.

4.6.4. Arkistotietojen hankinta- ja varmistusmenetelmät

Mikäli varmentajan palvelu keskeytyy tai päättyy, varmentajan tulee ilmoittaa kaikille asiakkailleen, että arkisto on edelleen tavoitettavissa. Kaikki kyselyt arkistoiduista tiedoista lähetetään varmentajalle tai varmentajan ennen toimintansa päättämistä ilmoittamalle taholle.

Varmentaja varmistaa arkistojen tavoitettavuuden ja lukukelpoisuuden siinäkin tapauksessa, että varmentajan toiminta keskeytyy tai päättyy.

Arkistosta voidaan luovuttaa tietoa sen mukaisesti, kuin se on perusteltua varmenteen haltijan tai varmenteeseen luottavan osapuolen kannalta.

4.7. Toiminnan jatkumisen hallinta ja poikkeustapausten käsittely

Väestörekisterikeskuksella on jatkuvus- ja valmiussuunnitelma, joka mahdollistaa Väestörekisterikeskuksen toiminnan jatkuvuuden.

4.7.1. Varmentajan yksityinen avain paljastunut tai varmentajan varmenne on suljettu

Varmentaja ilmoittaa jokaisessa varmennuskäytännössä ne toimenpiteet, joihin varmenteen haltijoiden, varmenteeseen luottavien osapuolten ja rekisteröijien ja varmentajan henkilöiden on ryhdyttävä, mikäli varmentajan yksityinen avain on paljastunut tai tullut muutoin käytökelvottomaksi.

Tällaisessa tapauksessa varmentaja joko lakkauttaa toimintansa kohdassa 4.8 esitetyllä tavalla tai suorittaa seuraavat toimenpiteet:

- a) Varmentaja ilmoittaa tapahtuneesta kaikille niille varmenteiden haltijoille, luottaville osapuolille sekä kaikille niille asiakkaille, joiden kanssa varmentajalla on sopimuksia tai jotka muuten ovat sellaisessa asemassa sopimussuhteen tai viranomaistoiminnan vuoksi sellaisessa suhteessa varmentajaan, että varmentajan on asiasta tiedotettava.
- b) Varmentaja luo uuden avaimen kohdan 6 mukaisesti.
- c) Kaikki paljastuneella avaimella myönnettyt ja voimassa olevat kansalaisvarmenteet suljetaan yhdellä tai useammalla sulkulistalla, joiden voimassaoloaika ei lakkaa ennen kuin viimeisen suljetun kansalaisvarmenteen voimassaoloaika on päättynyt.
- d) Varmentaja arkistoi lain vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista 38 § mukaiset tiedot lain vaatimaksi ajaksi sekä noudattaa muutoinkin arkistolain säännöksiä tietojen arkistoinnin osalta.

4.7.2. Turvallisuuden vaarantuminen luonnonmullistuksen tai muun katastrofin seurauksena

Väestörekisterikeskuksen turvapolitiikassa on otettu huomioon ulkoisen turvallisuuden vaarantumisen aiheuttamat toimenpiteet. Väestörekisterikeskus on saanut ISO 27001-tietoturvasertifikaatin, joka asettaa vaatimukset Väestörekisterikeskuksen toiminnalle myös mahdollisen katastrofin tapahduttua. Kansalaisvarmenteiden myöntämisen ja ylläpidon yhteydessä Väestörekisterikeskus noudattaa tietoturvallisuuden noudattamisesta määriteltyjä menettelytapoja.

4.8. Varmentajan toiminnan lakkauttaminen

Varmentajan lakkauttamisena pidetään tilannetta, jossa kaikki varmentajan varmenteiden myöntämiseen liittyvät palvelut lakkautetaan pysyvästi. Varmentajan lakkauttamisella ei tarkoiteta tilannetta, jossa varmennuspalvelu siirretään organisaatiolta toiselle.

Varmentaja ilmoittaa varmennepalveluiden lakkauttamisesta kohdan 4.8. a)-kohdassa mainituille tahoille mahdollisimman pian, kuitenkin vähintään yhtä kuukautta ennen lakkauttamisen ajankohtaa.

Ennen varmentajan lakkauttamista suoritetaan vähintäänkin seuraavat toimenpiteet:

- a) Kaikki myönnetyt ja voimassa olevat varmenteet suljetaan yhdellä tai useammalla sulkulistalla, joiden voimassaoloaika ei lakkaa ennen kuin viimeisen suljetun varmenteen voimassaoloaika on päättynyt.
- b) Varmentaja lakkauttaa kaikki sopimuskumppaniensa valtuudet suorittaa varmenteiden myöntämisprosessiin liittyviä tehtäviä varmentajan puolesta.
- c) Varmentaja varmistaa, että kohdassa 4.6 mainittu saatavuus varmentajan arkistoihin säilyy varmentajan lakkauttamisen jälkeenkin.
- d) Varmentaja huolehtii lain vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista 38 § mukaisten tietojen arkistoinnista sekä noudattaa muutoinkin arkistolain säännöksiä tietojen arkistoinnin osalta.

5. Fyysiset, toiminnalliset ja henkilöstöturvallisuuteen liittyvät vaatimukset

Väestörekisterikeskukselle on myönnetty tietoturvasertifikaatti, joka varmentaa, että VRK:n tietoturvallisuus täyttää standardin ISO/IEC 27001 vaatimukset.

Väestörekisterikeskus käyttää teknisiä toimittajia varmennepalvelun tietoteknisten tehtävien hoitamiseen. VRK vastaa varmentajana varmennetuotannon turvallisuudesta ja toiminnasta asianmukaisella tavalla sen kaikilla osa-alueilla.

Väestörekisterikeskuksessa noudatetaan hyvää tiedonhallintatapaa. Varmenteiden tarjoamiseen liittyvät palvelut on organisoitu Väestörekisterikeskuksen varmennepalvelutyksikköön.

5.1. Fyysiseen turvallisuuteen liittyvät järjestelyt

Väestörekisterikeskukselle on myönnetty tietoturvasertifikaatti, joka varmentaa, että VRK:n tietoturvallisuus täyttää standardin ISO/IEC 27001 vaatimukset. Väestörekisterikeskus käyttää teknisiä toimittajia varmennepalvelun tietoteknisten tehtävien hoitamiseen. VRK vastaa varmentajana varmennetuotannon turvallisuudesta ja toiminnasta asianmukaisella tavalla sen kaikilla osa-alueilla.

5.1.1. Sijainti ja rakennusten ominaisuudet

Varmentajan järjestelmät sijaitsevat korkean turvatason konesaliloissa ja täyttävät tietokonekeskuksille annetut turvallisuutta koskevat ohjeet ja määräykset.

Toimitilaturvallisuus on toteutettu siten, että asiattomien pääsy toimitiloihin on estetty lukitsemalla toimitilat riittävän tehokkaasti, käyttämällä toimitiloja jotka ovat vankkarakenteisia ja lujuudeltaan riittäviä. Konesaliloissa on vältetty turhia ikkunoita ja niiden rakenteisiin on valittu kestäviä rakennusmateriaaleja.

5.1.2. Fyysinen pääsy toimitilaan

Toimitiloihin, joissa tehdään varmennejärjestelmän tuotannollisia tehtäviä, on valvottu pääsy. Kulunvalvontajärjestelmä havaitsee sekä luvallisen että luvattoman sisäänmenon. Konesaliloihin vaaditaan henkilön tunnistautuminen, jolloin henkilö tunnistetaan ja pääsyo-

keudet tarkistetaan sekä tapahtumat rekisteröidään. Konesalitiloja vartioidaan vuorokauden ympäri.

5.1.3. Sähkön syöttö ja ilmastointi

Konesalitilat on asianmukaisesti ilmastoitu. Tiloissa on varauduttu hallitsemattomiin sähkökatkoksiin kiinteistöihin rakennetuilla varavoimaratkaisuilla.

5.1.4. Paloturvallisuus

Konesalitiloissa on tarvittavat hälytysmekanismit tulipalon varalle, tarpeellinen alkusammutuskalusto sekä automaattiset sammutusjärjestelmät.

5.1.5. Tiedon säilytys

Arkistoitavat tiedot ja varmuuskopiot säilytetään eri tiloissa kuin varmentajan laitteistot.

Tieto on suojattu häviämiseltä, muuttamiselta ja luvattomalta käytöltä.

5.1.6. Tarpeettoman tietoineiston käsittely

Turvaluokiteltu tietoineisto hävitetään luotettavalla tavalla tuhoamalla.

5.1.7. Vesivahingot

Konesalitiloissa on asianmukaiset kosteuden havaitsevat ilmaisimet.

5.1.8 Varajärjestelyt

Laitteistoratkaisut on toteutettu hyvän tiedonhallintatavan mukaisesti siten, että järjestelmän peittäessä voidaan siirtyä käyttämään varajärjestelmää vaarantamatta järjestelmään sisältyvien tietojen luottamuksellisuutta, eheyttä ja käytettävyyttä.

Tärkeiden laitteiden varaosien saanti ja huolto on varmistettu.

5.2. Toiminnalliset vaatimukset

5.2.1. Vastuunjako

Väestörekisterikeskus käyttää varmennetuotannon rekisteröintiin ja tietoteknisiin tehtäviin teknisiä toimittajia. Väestörekisterikeskus toimii varmentajana, joka vastaa varmennetoiminnasta.

Varmentajan tehtävät on jaettu seuraaviin vastuualueisiin

Tietoturvallisuusvastaava

Rekisteröintivastaava

Järjestelmän ylläpitäjä

Järjestelmän käyttäjä

Järjestelmän valvoja

Varmentajan ja teknisen toimittajan välillä on solmittu toimitussopimus, jossa toimittajan tehtävät, menetelmät ja vastuut sekä tietoturvallisuuden järjestäminen on kuvattu yksityiskohtaisesti.

5.2.2. Tehtäviin vaadittavien henkilöiden lukumäärä

Varmentajan yksityisen avaimen luominen, aktivointi, varmuuskopiointi ja palauttaminen ovat kahden järjestelmän ylläpitotehtäviin oikeutetun henkilön läsnä ollessa tehtäviä toimenpiteitä. Samoin varmentajan yksityisen avaimen peruuttaminen on mahdollista vain kahden oikeutetun henkilön valvonnassa. Varmentajan yksityisen avaimen turvamoduulin alustuksessa on läsnä vähintään kaksi järjestelmän ylläpitotehtäviin oikeutettua henkilöä.

Järjestelmän käyttämiseen vaaditaan yhden tehtävään oikeutetun henkilön läsnäolo.

Henkilökortilla sairausvakuutustiedoin olevan kansalaisvarmenteen rekisteröiminen ja tunnistaminen vaatii yhden henkilön läsnäolon. Tehtävän suorittaa poliisi.

5.2.3. Tehtäväkohtainen tunnistaminen

Henkilökortilla sairausvakuutustiedoin olevan kansalaisvarmenteen rekisteröijä

Rekisteröijänä toimii poliisi ns. yhteispalvelusopimuksen perusteella.

Varmennejärjestelmän ylläpitäjä

Tunnistetaan henkilökohtaisella järjestelmän hallintaan tarkoitetulla hallintakortilla. Järjestelmän ylläpitäjiä ovat varmennejärjestelmän toimittajan järjestelmäasiantuntijat sekä Väestörekisterikeskuksen tehtävään valtuutetut henkilöt.

Varmennejärjestelmän käyttäjä

Tunnistetaan henkilökohtaisella järjestelmän käyttöön tarkoitetulla henkilökortilla. Varmennejärjestelmän käyttäjiä ovat konesalioperointi, teknisten varmennepyyntöjen käynnistäjät sekä sulkupalvelu.

5.3. Henkilöturvallisuus

Väestörekisterikeskus toimii varmentajana, joka vastaa varmennetoiminnasta. Tekniset alihankkijat on hankittu kilpailuttamalla ja ne toimivat Väestörekisterikeskuksen vastuulla ja lukuun.

Väestörekisterikeskuksen varmennepalvelun henkilökunnalta edellytetään työtehtävien edellyttämää koulutustasoa ja varmennetoiminnan tuntemusta. Asiantuntijat seuraavat jatkuvasti alan kehitystä Suomessa ja Euroopassa sekä toimivat alan asiantuntijatehtävissä.

Kilpailutuksen yhteydessä varmentaja on arvioinut teknisten toimittajien avainasiantuntijoiden ja työntekijöiden pätevyyttä varmennepalvelun toteuttamiseen. Tietotekniset toimittajat ylläpitävät henkilöstönsä osaamista palvelutuotannossa käytettyjen laitteistojen, ohjelmistojen, menetelmien ja tietoturvallisuuden osalta. Lisäksi tekniset toimittajat huolehtivat siitä, että henkilöstö tuntee varmennepalvelun tietojenkäsittelytehtävät palvelun edellyttämällä tavalla.

5.3.1. Henkilökuntaa koskevan taustaselvityksen tekeminen

Väestörekisterikeskus teettää omasta henkilöstöstään sekä teknisten toimittajien varmenneympäristön kanssa työskentelevistä henkilöistä perusmuotoisen turvallisuus selvityksen, jonka tekee suojelupoliisi. Väestörekisterikeskus pidättää itsellään oikeuden olla hyväksymättä teknisen toimittajan työntekijää tehtävään, jossa työskennellään varmennejärjestelmän kanssa.

5.3.2. Taustaselvityksen tekemisessä noudatettava menettely

Henkilökunnan työkokemus kartoitetaan työhönottovaiheessa ja henkilö täyttää suojelupoliisille toimitettavan lomakkeen, jonka avulla henkilöön kohdistetaan perusmuotoinen turvallisuus selvitys.

Kaikkien varmentajan, varmennepalveluiden ja hakemistopalveluiden tuottajien, sulkulistan, ja kortinvalmistajan keskeisissä tehtävissä olevien henkilöiden tulee:

- täyttää suojelupoliisille toimitettava lomake, jonka avulla henkilöihin kohdistetaan perusmuotoinen turvallisuus selvitys
- pysytellä erossa heidän velvoitteidensa ja vastuidensa kanssa ristiriidassa olevista tehtävistä
- olla henkilöitä, joiden ei tiedetä vapautetun mistään aikaisemmasta tehtävästä velvollisuksiensa laiminlyönnin tai väärinkäytön takia
- olla tehtäviensä hoitoon asianmukaisesti koulutettuja

5.3.3. Koulutukseen liittyvät vaatimukset

Väestörekisterikeskuksen henkilökunnan on oltava koulutettu siten, että tehtävän hoitaminen parhaalla mahdollisella tavalla on mahdollista. Väestörekisterikeskuksessa on koulutussuunnitelma, jonka toteuttamisesta vastaa Väestörekisterikeskuksen hallintoyksikkö.

5.3.4. Asiantuntemuksen ja osaamisen ylläpito

Henkilökunnan koulutusta suunnitellaan ja ylläpidetään siten, että tehtävän hoitamiseen liittyvä asiantuntemus on aina tehtävän edellyttämällä tavalla parhaalla mahdollisella tasolla.

5.3.5. Tehtäväkiertoon liittyvät vaatimukset

Kun varmentajan tehtävissä suunnitellaan tehtäväkiertoa, on tehtävät organisoitava siten, että henkilö voi huolehtia uusista tehtävistään parhaalla mahdollisella tavalla. Henkilöstön kierron suunnittelussa otetaan huomioon mm. tietoturvallisuuden asettamat vaatimukset, luottamuksellisuuden turvaaminen ja henkilötietojen hyvän käsittelyn periaatteet, jotka on kuvattu Väestörekisterikeskuksen henkilötietojen käsittelyä koskevissa käytännesäännöissä.

Myös tehtäväkierrossa noudatetaan Väestörekisterikeskuksen tietoturvaliittimää ja tietoturvasuunnitelmaa sekä Väestörekisterikeskuksen muita yleisiä ohjeita.

5.3.6. Poikkeamista johtuvat toimenpiteet

Väestörekisterikeskuksen henkilökunta toimii tehtävissään virkavastuulla ja Väestörekisterikeskuksen sisäisten ohjeiden mukaisesti. Virkamiehen asemasta on säännelty valtion virkamieslaissa (750/1994).

5.3.7. Organisaatiota edustava henkilökunta

Henkilökuntaa rekrytoitaessa on huolehdittava siitä, että henkilökunta vastaa taidoiltaan tehtävän edellyttämiä vaatimuksia ja että henkilön taustaselvityksestä ei ilmene mitään sellaista, että henkilön tehtävät ovat ristiriidassa varmennepalveluiden tuottamisen kanssa.

5.3.8. Henkilökunnan käyttöön annettavat asiakirjat

Henkilökunnalla on aina käytössään Väestörekisterikeskuksen laatu- ja turvallisuusasiakirjat.

6. Tekniset turvajärjestelyt

6.1. Avainparin luominen ja tallettaminen

6.1.1. Avainparin luominen

Avaimen luonti perustuu syötettyyn satunnaislukuun, joka on riittävän pitkä ja joka on saatu aikaan niin, että sitä on laskennallisesti mahdotonta jäljittää, vaikka tiedettäisiin milloin ja millä laitteistolla se on luotu. Lisäksi satunnaisluvun generointiin käytettävä algoritmi ja generointimenetelmä täyttävät laadulliset vaatimukset, joita ovat mm. algoritmin luotettavuus, generointimenetelmän toistamattomuus ja satunnaisluvun aito satunnaisuus. Varmentaja ei julkaise todennäköisyyteen käytettyä tarkkuutta ja menetelmää.

Varmentaja:

Varmentaja luo yksityiset allekirjoitusavaimensa ja yksityisiä allekirjoitusavaimiaan vastaavat julkiset avaimensa. Avaimia säilytetään varmentajan hallinnoimissa turvamoduuleissa. Ne täyttävät turvatasoltaan FIPS 140-1 tason 3 vaatimukset.

Varmenteen haltija:

Avainten luominen voidaan tehdä eräajona ennen varmennusta tai suoraan varmennuksen yhteydessä. Molemmissa tapauksissa yksityinen avain säilytetään luku- ja kirjoitussuojattuna henkilökortilla sairausvakuutustiedoin.

Varmentaja luo varmenteen haltijan avaimet henkilökortin sairausvakuutustiedoin mikrosirulla. Yksityisistä avaimista ei luoda kopiota.

6.1.2. Yksityisen avaimen luovuttaminen varmenteen hakijalle

Henkilökortti sairausvakuutustiedoin, joka sisältää kansalaisvarmenteen hakijan yksityiset avaimet ja jonka aktivointitiedoksi tarvitaan alkuperäiset PIN-tunnukset, toimitetaan hakijalle siten, että se ei ole yhdessä PIN-tunnusten kanssa samassa paikassa ennen hakijalle luovuttamista. Tämä toteutetaan erillisten siirtoreittien avulla ja luovuttamalla kortti ja tunnusluvut eriaikaisesti.

Kansalaisvarmenteen sisältävä henkilökortti sairausvakuutustiedoin luovutetaan varmenteen hakijalle varmentajaa edustavan rekisteröijän kanssa sovitun menettelyn mukaisesti.

6.1.3. Varmenteen haltijan julkisen avaimen toimittaminen varmentajalle

Julkisten avainten eheys suojataan varmennukseen asti. Kortinvalmistaja tekee avainten luonnin jälkeen varmennepyyntöjä varmennejärjestelmään. Varmennepyyntö sisältää julkisen avaimen ja muut varmenteen tiedot. Varmennepyyntöjärjestelmän ja varmenteiden luontijärjestelmän välinen tietoliikenneyhteys salataan ja varmennepyyntöjärjestelmän käynnistävät henkilöt tunnistetaan varmentajan myöntämällä hallintakorteilla.

6.1.4. Varmentajan julkisen avaimen jakelu varmenteen haltijalle

Varmentajan julkinen avain on varmentajan varmenteessa, joka sijoitetaan henkilökortille sairausvakuutustiedoin. Varmentajan varmenteet ovat vapaasti levitettävissä ja saatavilla myös julkisesta hakemistosta sekä varmentajan www-palvelusta.

6.1.5. Avainten pituudet

Kansalaisvarmenteen allekirjoittamiseen käytetty varmentajan yksityinen avain sekä sitä vastaava julkinen avain ovat 2048-bittisiä RSA-avaimia.

Varmenteen haltijan yksityiset ja julkiset avaimet ovat 1024-bittisiä RSA-avaimia ja 1.12.2010 jälkeen avaimet voivat olla myös 2048-bittisiä RSA-avaimia.

6.1.6. Avainten käyttötarkoitukset

Varmenteen tietosisällössä käyttötarkoituksen määräävä kenttä määrittelee varmenteisiin liittyvän avaimen käyttötarkoituksen (esimerkiksi todentaminen ja tiedon salaaminen tai sähköinen allekirjoitus). Avaimen käyttö rajataan vain käyttötarkoitukseensa, sähköiseen allekirjoitukseen tarkoitettua avainta tulee siis käyttää vain tähän tarkoitukseen eikä esimerkiksi todentamiseen ja tiedon salaukseen.

Varmentajan varmenne:

Käyttötarkoitus: Varmenteiden ja sulkulistojen allekirjoitus. Tekninen kuvaus on FINEID S2 -määrittelyssä.

Varmenteen haltijan todentamis- ja salausvarmenne:

Käyttötarkoitus: Sähköisen henkilöllisyyden todentaminen tai tiedon salaaminen.

Varmenteen haltijan allekirjoitusvarmenne:

Käyttötarkoitus: Sähköinen allekirjoitus

6.2. Yksityisen avaimen suojaus

6.2.1. Turvamoduulia koskevat standardit

Varmentajan yksityisiä avaimia säilytetään varmentajan hallinnoimissa turvamoduuleissa, jotka täyttävät tarvittavan turvallisuusstandardin vaatimukset.

Varmentaja huolehtii siitä, että varmentajan yksityiset avaimet on suojattu paljastumiselta ja luvaton käyttö vastaan. Varmentajan yksityisistä avaimista otetaan varmuuskopio kriittisen tietoturvallisuuden edellyttämällä tavalla.

6.2.2. Varmentajan yksityisen avaimen käsittelyyn osallistuva henkilökunta

Yksityisen avaimen luontiin vaaditaan vähintään kahden henkilön samanaikainen läsnäolo tai toiminnan aktivoiminen.

6.2.3. Yksityisen avaimen luovutus luotetun osapuolen huostaan

Varmenteen haltijoiden yksityiset avaimet luodaan turvallisesti laatuvarmenteelta edellytettävällä tavalla. Varmenteen haltijan itsensä luomia avainpareja ei hyväksytä. Yksityisistä avaimista ei tehdä kopioita niiden luontivaiheessa, eivätkä ne ole siirrettävissä tai kopioita-

vissa henkilökortin sairausvakuutustiedoin mikrosirulta. Varmentajalla ja kortinvalmistajalla ei ole pääsyä varmenteen haltijoiden yksityisiin avaimiin.

Avainten luontvaiheessa avaimia ei ole vielä kohdistettu kenellekään henkilölle.

6.2.4. Yksityisen avaimen varmuuskopio

Varmentajan yksityiset avaimet ja niiden varmuuskopiot säilytetään vahvasti salattuina kriittisen tietoturvallisuuden vaatimukset täyttävissä laitteissa.

Kansalaisvarmenteen haltijan yksityisistä avaimista ei ole kopioita.

6.2.5. Yksityisen avaimen arkistointi

Varmentajan yksityisiä avaimia säilytetään varmentajan hallinnoimissa turvamoduuleissa.

6.2.6. Yksityisen avaimen hallinnointi turvamoduulissa

Varmentajan yksityiset allekirjoitusavaimet suojataan korkean luotettavuuden fyysisillä ja loogisilla turvatoimilla. Niitä käytetään vain turvalliseen ympäristöön sijoitetussa järjestelmässä. Avainten käyttöä valvotaan erityisten, asiattomalta käytöltä suojattujen hallintakorttien avulla.

Varmentajan luotetuissa työtehtävissä toimivilla henkilöillä on hallussaan PIN-tunnuksella suojattu hallintakortti. Henkilön oikeus käyttää varmennejärjestelmää tai muita varmentamiseen liittyviä järjestelmiä todennetaan näiden hallintakorttien avulla.

Kun varmentajan avaimen käyttö lopetetaan, avain hävitetään niin, ettei sitä ole mahdollista enää käyttää tai luoda uudelleen. Samalla hävitetään avaimen varmuuskopiot. Rikkoutuneiden laitteiden hävittämismenettelyt on hoidettu siten, että kyetään tuhoamaan sekä laitteisto- että ohjelmistopohjaisesti tallennetut yksityiset avaimet luotettavalla tavalla (riittävän usealla ylikirjoittamisella).

6.3. Muut avaintenhallintaan liittyvät seikat

6.3.1. Julkisen avaimen arkistointi

Varmentaja arkistoi kaikki varmentamansa julkiset avaimet.

6.3.2. Julkisten ja yksityisten avainten käyttöaika

Henkilökortilla sairausvakuutustiedoin olevan kansalaisvarmenteen voimassaoloaika on viisi vuotta. Varmenne voidaan sulkea sen voimassaoloaikana. Allekirjoitusvarmennetta voidaan käyttää allekirjoituksen todentamiseen varmenteen vanhenemisen tai sulkemisen jälkeen, jos varmennettu allekirjoitus on luotu ennen varmenteen sulkemista tai vanhenemisaikaa.

6.4. Aktivointitieto

6.4.1. Aktivointitiedon luominen ja käyttöönotto

Kortinvalmistaja luo avainten käytön mahdollistavat aktivointitiedot eli PIN-tunnuksset. Yksilölliset PIN-tunnuksset ja PUK-koodit lasketaan ja siirretään kortille ja salakirjoitettuna vastetiedostoon siirrettäväksi kortinvalmistajan tuotantojärjestelmään. Korttien toimituksen jälkeen niiden salakirjoitetut PIN-tunnuksset ja PUK-koodit siirretään korttien valmistuksesta

eriytetyn osaston haltuun, jossa PIN- ja PUK-kirjeet tulostetaan. Ne toimitetaan sovitun aikamäärän kuluttua korttien toimituksesta hakijan korttihakemuksessa ilmoittamaan jake-luosoitteeseen.

6.4.2. Aktivointitiedon suojaus

PIN-tunnukset on suojattu niin, ettei niitä voi lukea tai kopioida kortilta. Kansalaisvarmen-teen haltijan vastuulla on suojata avaintensa käyttö henkilökortilla sairausvakuutustiedoin huolehtimalla kortistaan ja tunnusluvuistaan käyttöehdoissa mainitulla tavalla.

6.4.3. Muut aktivointitietoon liittyvät seikat

Kansalaisvarmenteen haltijalle selvitetään, että hänellä on mahdollisuus vaihtaa alkuperäi-set PIN-tunnukset uusiksi tunnuksiksi. PIN-tunnusten vaihto-ohjelma on maksutta kortinhal-tijan saatavissa osoitteessa <http://www.fineid.fi>.

PIN-tunnus lukkiutuu eli henkilökortilla sairausvakuutustiedoin olevien varmenteiden käyttö estyy kolmen peräkkäisen väärän PIN-tunnuksen antamisen jälkeen. Lukkiutunut PIN-tunnus vapautetaan uudelleen käyttöön yhdessä rekisteröijän ja varmenteen haltijan kansa-sa. Kummallakaan ei ole käytössään koko PIN-tunnuksen lukituksen purkamisessa tarvitta-va PUK-koodia. Lukituksen purku vaatii, että sekä kansalaisvarmenteen haltija että rekiste-röijä antavat oman osansa purkukoodista järjestelmään, joka ei paljasta syötettyjä PUK-koodeja tai koko lukituksen purkukoodia kenellekään henkilölle tai ulkoiselle laitteelle. Luki-tuksen purkamisen jälkeen purkukoodit pyyhitään purkamiseen käytetyn järjestelmän muis-tista.

6.5. Tietokoneiden käyttöön ja niihin pääsyyn liittyvät turvallisuus-vaatimukset

6.5.1. Laitteistoturvallisuus

Varmennejärjestelmän laitteistoina käytetään vain käyttötarkoitukseensa sopivia laitteistoja.

Laitteistoturvallisuus on toteutettu hyvän tietojenhallintatavan mukaisesti siten, että järjes-telmän pettäessä voidaan siirtyä käyttämään varajärjestelmää vaarantamatta järjestelmän luottamuksellisuutta. Toiminnan jatkuvuuden kannalta tärkeiden laitteiden varaosien saanti on varmistettu.

Huoltomenettelykäytännössä ulkopuolisen henkilöstön pääsy palvelutuotannon vastuulla oleviin järjestelmiin ja tiloihin on estetty. Huoltokäynti on mahdollista ainoastaan teknisen toimitussopimuksen ja salassapitosopimuksen tehneelle tekniselle toimittajalle. Listaa hy-väksytyistä teknisistä toimittajista pidetään yllä.

Huoltokäynnit ovat mahdollisia ainoastaan järjestelmän ylläpitäjän tai hänen valtuuttamansa henkilön valvonnassa.

Varmennejärjestelmän laitteistot ovat ympärivuorokautisessa valvonnassa.

6.6. Varmennejärjestelmän elinkaaren hallinta

Väestörekisterikeskus pitää yllä tärkeysluokitusta varmennepalveluiden kohteista ja järjes-telmistä, niiden varmistamisesta, priorisoinnista ja minimiylläpitotasosta.

6.6.1. Järjestelmän kehittämiseen liittyvä valvonta

Järjestelmän kehitys ja testaus tapahtuu erillisessä testiympäristössä. Ainoastaan testatut, toimivat ja hyväksytyt ratkaisut siirretään tuotantojärjestelmään.

6.6.2. Turvallisuuden hallinta

Väestörekisterikeskuksen tietoturvallisuutta hallitaan Väestörekisterikeskuksen tietoturvapoliitiikan ja standardin ISO 27001 mukaisesti.

6.7. Tietoverkon turvallisuus

Tietoliikenneturvallisuus on toteutettu siten, että varmennejärjestelmän tietoverkko on yhtenäinen kokonaisuus, joka on eriytetty muista tietoverkoista asianmukaisella tavalla ja jonka kriittiset osat on kahdennettu. Verkossa välitettävät viestit ja niiden lähettäjät tai vastaanottajat eivät paljastu asiaankuulumattomille osapuolille ilman erityistoimenpiteitä. Verkkoa käytetään vain varmennejärjestelmään liittyvissä tehtävissä. Tarpeettomat verkkopalvelut on otettu pois käytöstä. Verkko on jaettu loogisiin verkkoosiin, joiden välisiä yhteyksiä rajoitetaan. Käytössä on riittävät todentamis-, pääsynvalvonta- ja kiistämättömyysmenettelyt.

6.8. Turvamoduulin käytön valvonta

Varmentaja huolehtii siitä, että varmentajan yksityiset avaimet on suojattu paljastumista ja luvaton käyttöä vastaan. Varmentajan yksityisistä avaimista otetaan varmuuskopio kriittisen tietoturvallisuuden edellyttämällä tavalla.

Turvamoduulin käyttöön tarvitaan aina toimikortti henkilön tunnistamiseen ja käyttöoikeuksien todentamiseen. Moduulin saa aktiivitilaan vain järjestelmän käyttäjän henkilökohtaisella hallintakortilla.

Uuden käyttäjätasoisien käyttöoikeuden luontiin tarvitaan kahden järjestelmän ylläpitäjätasoisien henkilön läsnäolo ja vastaavat henkilökohtaiset hallintakortit. Moduuli kerää lokitietoa tapahtumista.

7. Varmenne- ja sulkulistaprofiilit

7.1. Varmenteiden tekniset tiedot

Juurivarmenteen, varmentajan varmenteiden ja varmenteen haltijan varmenteiden tietosisällöt on kuvattu dokumentissa FINEID S2. Dokumentti on saatavilla varmentajan www-sivuilla, <http://www.fineid.fi>.

7.2. Sulkulistaprofiili

Varmentajan julkaisemien sulkulistojen tietosisällöt on kuvattu dokumentissa FINEID S2. Dokumentti on saatavilla varmentajan www-sivuilla, <http://www.fineid.fi>.

8. Määrittämissasiakirjojen hallinta

8.1. Määrittämissien muuttaminen

Varmentaja voi muuttaa määräyksiä lainsäädännöllisten tai toiminnallisten vaatimusten vuoksi. Määritysten muutokset on kirjattava varmennepolitiikka- ja varmennuskäytäntö-asiakirjoihin seuraavassa kuvatulla tavalla.

8.2. Julkaiseminen ja tiedottaminen

Varmentaja julkaisee varmennepolitiikan ja varmennuskäytännön, jotka ovat saatavilla Internet-sivuilla <http://www.fineid.fi>.

Varmentajan julkiset varmenteiden tuotantoon liittyvät määräykset ovat saatavilla samoilla Internet-sivuilla.

Tietoteknisten toimittajien kanssa tehdyt varmenteiden toimittamista koskevat sopimukset sekä tuotantojärjestelmien kuvaukset ja tuotteisiin liittyvät määräykset ovat luottamuksellisia.

8.3. Varmennuskäytännön muutos- ja hyväksymismenettely

Väestörekisterikeskus hyväksyy sekä kansalaisvarmennetta koskevan varmennepolitiikan että varmennuskäytännöt. Asiakirjoja voidaan muuttaa Väestörekisterikeskuksen sisäisin muutosmenettelyin.

Väestörekisterikeskus ilmoittaa muutoksista hyvissä ajoin ennen niiden voimaantuloa sekä Viestintävirastolle että omilla www-sivuillaan.

Väestörekisterikeskus pitää asiakirjoista versionhallintaa sekä arkistoi kaikki varmennepolitiikka- ja varmennuskäytäntöasiakirjat. Typografiset korjaukset ja yhteystietojen muutokset ovat mahdollisia välittömästi.

1. Kaikkia varmennepolitiikan ja varmennuskäytännön kohtia voidaan muuttaa 22.2.2016 jälkeen ilmoittamalla tulevista pääasiallisista muutoksista 30 päivää ennen muutosten voimaan astumista.
2. Kohtia, jotka Väestörekisterikeskuksen mielestä eivät merkittävästi vaikuta varmenteiden haltijoihin ja luottaviin osapuoliin, voidaan muuttaa 22.2. jälkeen ilmoittamalla niistä 14 päivää aikaisemmin

8.4. Versionhallinta

Varmennuskäytäntö sairausvakuutustiedot sisältävällä henkilökortilla olevaa Väestörekisterikeskuksen kansalaisvarmennetta varten, v.1.6.

Versio	Päivämäärä	Kuvaus / muutokset
v 1.0	1.6.2004	Henkilökorttilain (829/1999) muutokset, jotka astuvat voimaan 1.6.2004
v.1.1	1.7.2007	Lainsäädäntömuutokset; Valtioneuvoston asetus poliisin myöntämisestä henkilöllisyyttä osoittavista asiakirjoista (707/2006), asetus on tullut voimaan 21.8.2006. Editoriaaliset muutokset. Yhteystietojen päivitys.
v.1.2	1.5.2008	Valtionhallinnon rakennejärjestelystä aiheutuneet muutokset (ministeriönvaihdos); selventäviä muutoksia asiasisältöön.

v.1.3	1.3.2010	<p>Laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista (661/2009), laki tulee voimaan 1.3.2010. Väestötietolaki (507/1993) on kumottu.</p> <p>Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista (617/2009), laki on tullut voimaan 1.9.2009. Laki sähköisistä allekirjoituksista (14/2003) on kumottu.</p> <p>Valtiovarainministeriön asetus Väestörekisterikeskuksen suoritteiden maksuista (873/2008), asetus on tullut voimaan 1.1.2009.</p>
v.1.4	1.12.2010	<p>Lain vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista (617/2009) mukaiset tunnistamisasiakirjat, muutokset varmenteen haltijan yksityisten ja julkisten avainten pituuksissa, yhteystietojen päivitys.</p>
v.1.5	1.3.2010	<p>Politiikka-asiakirjarakenteen muutos ETSI-laatuvarmennepolitiikkarakenteen ETSI TS 101 456 muotoon.</p>
v.1.6	22.2.2016	<p>Muuttunut sulkulistan voimassaolo 8h</p>